

DAUGAVIŠKAS

Vol. LXXXIII, Nr. 30
Rugpjūtis - August 7, 1998 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Lietuvoje akredituotas naujas Prancūzijos gynybos atašė pulkininkas leitenantas Frederic Kancir. Šiai progai skirta ceremonija liepos 31 d. vyko Krašto apsaugos ministerijoje. Prancūzija - pirmoji NATO valstybė, su kurios Gynybos ministerija Lietuva užmezgė ryšius. Pirmasis Prancūzijos gynybos atašė Lietuvoje akredituotas dar 1992 metais. Dabar savo karinius atstovus Lietuvoje yra pasiskyrusios 26 valstybės.

- Jaukius namus kuriančių ir aplinkos estetika besidominčių skaitytojų pamėgtas mėnėsinis žurnalas "Mano namai" įsitvirtino Lietuvos žurnalų rinkoje. Nuo 1994 metų 30 tūkst. egz. leidžiamas žurnalas pagal tiražą užima 4-5 vietą tarp visų Lietuvos žurnalų. Originaliai - pusryčiais gatvės kavinėje paminėta žurnalo ketverių metų sukaktis.

- Pažymint "Ogmios pulso" penkerių metų veiklos jubiliejų, liepos 30 d. Panevėžyje atidaryta 600 kv. m specializuota parduotuvė "Ogmina". Čia pristatoma per 30 žymiausių pasaulio gamintojų ir daugiau kaip 1300 pavadinimų prekės: "Siemens", "Monlinex", "Krupps", "Bomann", "Braun" firmų skalbimo ir indų plovimo mašinos, šaldytuvai, viryklės, taip pat "Miele" buitiniai prietaisai, TV, garso, vaizdo aparatai.

- Išankstiniais vertinimais, bendrasis Lietuvos vidaus produktas (BVP), sukurtas per antrąjį 1998 metų ketvirtį, sudarė 11 milijardų litų. BVP augimas, palyginti su praėjusių metų antruoju ketvirčiu, palyginamosiomis kainomis siekė 9-10 procentų.

- Lietuvoje jau gerokai mažiau žmonių serga virusiniais hepatitais ir trichinelioze. Per šių metų pirmą pusmetį, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, sergamumas virusiniais hepatitais sumažėjo 30 procentų, trichinelioze - 49 procentais. Deja, įveikti salmonelioze ir dizenteriją vis dar sunkiai sekasi - sergamumas šiomis ligomis ne tik nemažėja, bet netgi padidėjo atitinkamai 7 ir 10 procentų. Dažniausia šių ligų priežastis - higienos normų pažeidimai.

- Liepos 29 d. Vyriausybė nusprendė pedagogų atlyginimus padidinti vidutiniškai 15 procentų. Nuo rugsėjo 1 d. mokytojas su aukštuoju išsilavinimu, turintis nuo 10 iki 15 metų darbo stažą ir 18 savaitinių valandų krūvį, gaus 85-90 litų didesnę atlyginimą. Dabar jis už tokį krūvį gauna 588 litus. Užmokestis už vadovavimą klasei padidės nuo 47 iki 54 litų. Ministerijos apskaičiavimu, atlyginimų padidinimui šiemet papildomai reikės 55,6 milijono, o ateinančiais metais - 334 milijonų litų.

- Autorių ir gretutinių teisių įstatymas, kuriam liepos 29 d. pritarė Vyriausybė, užtikrins tokią intelektualinės nuosavybės apsaugos lygį, kokio reikalauja Europos Sąjunga. Autorių teisių apsauga rūpinsis Autorių teisių departamentas.

VALSTYBĖS ŠVENTĖ MINDAUGO KARŪNAVIMO PROGA

Algimantas Kabaila

Valstybės šventė Lietuvoje švenčiama liepos 6-tąją, tad mes susirenkame kelias dienas vėliau šios šventės minėjimui. Šventė yra Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo paminėjimo diena. Nuo 1253-ųjų metų, kai Karalius Mindaugas buvo karūnuotas, jau praėjo 745 metai, tad reikia laikyti, kad Lietuvos valstybė jau yra veik tris ketvirčius tūkstančio metų. Gražus jubiliejus, kruopščiai aprašytas Vytauto Patašiaus liepos 7-tos "Mūsų Pastogės", Australijos lietuvių laikraščio, laidoj. Tad man šia proga geriau pasidalinti keliomis mintimis apie Lietuvą, Lietuvos valstybę ir jos žmonių dabartinę būklę bei pasirengimą valstybės gynybai. Tad savo pasirinktą temą pavadinysiu: Kokie pavojai gresia Lietuvos Nepriklausomybei?

Kristalinis kamuolys

Prieš kalbant apie tai, kokie pavojai gresia Lietuvos Nepriklausomybei, reikia bent trumpai atsakyti į klausimą ar išvis jai kokie nors pavojai gresia.

Ne per seniausios Australijoje buvo paskelbtas rašinys (*white paper*), kurio pagrindinis teiginys buvo, kad Australijai negresia joks pavojus numatomoje ateityje (*no danger in the foreseeable future*). Keistokai skamba pavojaus pavadinimas numatomu. Geras lietuviškas nosis sako, kad jei žinotumei kur griūsi, pagalvėlę pasidėtumei. Pavojus išvis sunku numatyti. Australijoje tereikia tik prisiminti, kad Indonezijoje nestabilumas atslinko praktiškai niekieno nenumatytas. Ir kas gali užtikrinti, kad ten ekonominė krizė nepasidarys dar dramatiškesnė ir kad 200 milijonų gyventojų turinti Indonezija nesukels tikrų saugumo rūpesčių Australijai?

Tad kristalinis kamuolys, kuriame matomi ateities įvykiai bei pavojai, yra gana miglotas ir sunkiai išskaitomas. Jei net Australijoje negalime atmesti galimybės, kad gali staiga iškilti pavojai, tad tuo labiau neturėtume savęs įtikinėti, kad Lietuvos Nepriklausomybei negresia jokie pavojai.

Kokie gali būti pavojai?

Prieš kalbant apie pavojų rūšis, norėčiau pasidalinti keliais išpūdziais iš savo keleto savačių viešnagės Lietuvoje. Būtų gana neišmintinga kalbėti apie kelių savačių išpūdzius, nes per trumpą laiką galima susidaryti gana klaidingą vaizdą. Tad išties noriu su jumis pasidalinti ne tik išpūdziais esant Lietuvoje, bet visą vaizdą, kuris susidaro bendraujant su įvairiais Lietuvos žmonėmis tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.

Verta pastebėti, kad Lietuvos žmonės taip pat įvairūs, kaip ir bet kuri kita žmonių grupė. Tad jei viena dalis žmonių atrodo neigiamai, tai kita - teigiamai. Žinoma, neigiamybės labiau krenta į akį, tad natūralu daugiau apie jas ir kalbėti.

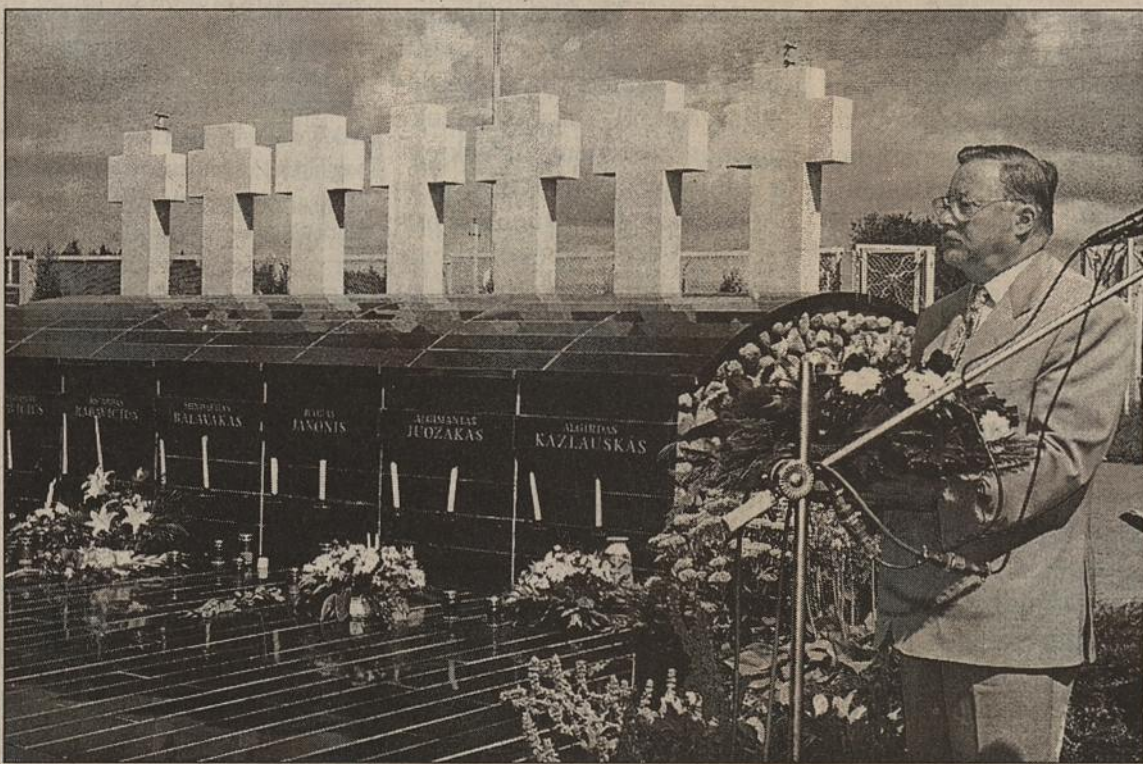
Labai gražiai apie kai kurių Lietuvos žmonių nuotaikas pasakė baltijietis Živilė (ji ne užsienio lietuvis - visad nuolat gyvena Lietuvoje). Lietuvos Atgimime dalyvavo visi, veik be išimties. Bet kai kuriems pritrūko valios lipti į tą paskutinį laiptą ir nuširdžiai priimti Lietuvos Nepriklausomybę su visais jos plusais ir minusais, su jos laisvėmis ir pareigomis. Jie, greičiausiai nesąmoningai, gina sovietinę sistemą ir jos neva geras ypatybės. Ir tai pasireiškia kokia tai užuomarštimi, kokia tai keistoka

amnezija. Štai viena maloni moteris, lankydamasi Canberroje, prisipyrusi teigė, kad Lietuvoje nebuvo jokių stygių. Tarytum lankydami Lietuvoje dar 1989 metais mes kartu su giminėmis nestovėjome eilėje tam, kad gautume kokios tai skalbimo košės, nes tuomet muilo išvis normalioje krautuvėje nebuvo galima nusipirkti. Sovietinis gyvenimas buvo keistų keisčiausias skurdas. Net Sovietų Sąjungos sostinėje Maskvoje tais p. Algirdo Brazausko išgarbintais 1989 metais, prie pat Kremliaus, pats mačiau, kad žmonės stovėjo didžiulėse eilėse, nes kokioj tai krautuvėje buvo "išmetamos" šlapios dešros. Na, o buvęs Lietuvos prezidentas teigė, kad Lietuvai dar 10-tį metų užtruks pasiekti tokį ekonominį gerbūvį, kuris buvo tais aukso metais.

Ta visų blogybių užmarštis kartais pasiekia visiškai juokingų aukštybių. Vilniuje viena artima giminaitė, vardu Milda, pasikvietė mudu su Vida pamatyti "Pilėnų" operos. Joje kadaise buvo įkištas slaviškas, turbūt rusiškas, herojus, taip, kaip tais laikais buvo privalu daryti, kad meno kūrinys galėtų išvysti dienos šviesą ir nebūtų įvertintas kaip nacionalistinis ar drumstasis sovietinės liaudies ramybės. To herojaus vardas buvo "Alioša Popovičius" ir "Pilėnuose" buvo arija apie jį su maždaug tokiais žodžiais: joja Alioša Popovičius, joja jaunasis bogatyrius". Man tos arijos žodžiai įstrigo atmintyje kaip tik dėl to "naujadaro" - bogatyrius. Man net reikėjo pasiteirauti rusų kalbą mokančiųjų, ką išties reiškia "bogatyrius".

Na, dabartinėje versijoje Alioša Popovičius buvo pakeis-

(nukelta į 2 psl.)

Pagarbą ir dėkingumą ištikimiausiems Lietuvos sūnams jų žūties vietoje Medininkuose liepos 31 d. išreiškė Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Praėjus septyneriems metams po Medininkų žudynių nakties, Lietuvoje ji prisimenama kaip lemiamas lūžis, kuris įrodė, kad mūsų šalis tikrai turi sienas ir jas saugo Gedimino Svitojaus (Elta) nuotr.

MEDININKAI - KRUVINAS VALSTYBINGUMO LŪŽIS

Praėjus septyneriems metams po Medininkų žudynių nakties, Lietuvoje ji prisimenama kaip lemiamas lūžis, įrodęs, kad mūsų šalis tikrai turi sienas ir jas saugo. Pagarbą ir dėkingumą ištikimiausiems Lietuvos sūnams jų žūties ir amžinojo poilsio vietose liepos 31 d. išreiškė

valstybės vadovai, Vidaus reikalų ministerijos ir Muitinės departamento pareigūnai. Prie brangiausių žmonių kapų dar kartą susitiko žuvusiųjų artimieji. Kartu su visais po atmintiną vietą riedėjo ir vienintelio gyvo tragedijos liudininko - muitininko Tomo Šerno veži-

mėlis. Septynių Lietuvos policijos ir muitinės pareigūnų žūties vietoje - Medininkuose Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis prisiminė pirmąją atkurtos nepriklausomybės vasarą, kai "siena buvo ta vieta, kur gyvybę galėjai palydėti bet kurią naktį". Čia iš pasalų prislinkę ne-

Akademikas Jonas Kubilius (kairėje) ir vyskupas akademikas Jonas Boruta Vilniaus universiteto bibliotekos Baltojoje salėje apžiūri rankraščių ir spausdinių parodą "Lietuvos vienuolynų bibliotekos" Elta

APTARTI LIETUVOS PREZIDENTO VIZITO Į JAV PLANAI

Šį rudenį - spalio antrojoje pusėje - Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus vyks oficialaus vizito į Jungtines Amerikos Valstijas. Lietuvos ambasadorius Vashingtone Stasys Sakalauskas liepos 29 d. Vilniuje su Lietuvos Prezidentu Valdu Adamkumi aptarė vizito planus. Be susitikimo su JAV prezidentu, numatomi pokalbiai su JAV užsienio politikos ir gynybos institucijų vadovais, Kongreso nariais, įtakingais politikais. Be

to, vizito dienomis Prezidentui V.Adamkui bus įteiktas prestižinis JAV Aplinkos apsaugos teisės instituto apdovanojimas už nuopelnus gamtos saugai, Lietuvos vadovui paskirtas pavaršarį. Po susitikimo su Prezidentu ambasadorius S.Sakalauskas žurnalistams sakė esąs patenkintas ryšiais su Lietuvos institucijomis ir įvairiomis žinybomis, tačiau pažymėjo, kad "perinimui yra labai daug vietos". ELTA

MAŽĖJA LIETUVOS SKOLA JUNGTINĖMS TAUTOMS

Lietuva tikisi iki 2000 metų Jungtinėms Tautoms sumokėti likusią skolos dalį, kuri šiuo metu sudaro apie 2 milijonus JAV dolerių. Tai Lietuvos misijos Jungtinėse Tautose vadovas ambasadorius Oskaras Jusys žurnalistams pareiškė liepos 29 d., po Vilniuje vykusio susitikimo su Prezidentu Valdu Adamkumi. Atsakymas į Eltos klausimą, diplomatas teigė, kad iš nesumokėtų narystės mokesčių susidariusi skola nuolat mažėja. Be to, mažėja ir Lietuvos mokeskis Jungtinėms Tautoms.

Prieš keletą metų Lietuvos narystės mokeskis buvo 0,15 procento bendro organizacijos biudžeto, o dabar - 0,045 procento. Per metus tai sudaro maždaug 800 tūkstančių JAV dolerių. Pokalbyje su Prezidentu ambasadorius aptarė ir numatomą pirmąjį oficialų Lietuvos vadovo vizitą Jungtinių Tautų būstinėje New York. Rugsėjo 22 d. Prezidentas V.Adamkus kalbės šios svarbios organizacijos Generalinės Asamblėjos debatuose.

ELTA

BADO STREIKININKAI RYGOJE

Jau beveik dvi savaites badauja Latvijos aplinkosaugos klubo aktyvistai, prie Lietuvos ambasados Rygoje protestuodami prieš Būtingės naftos terminalo statybą.

Rugpjūčio 3 d. palapinėje liko vienintelis ir ilgiausiai dalyvaujantis žaliasis - Soroso fondo Šiuolaikinio meno centro direktorius Janis Borgas. Jis BNS sakė, kad jaučiasi gerai.

Žalieji teberenka parašus

prieš Būtingės naftos terminalo statybą, reikalaudami, kad būtų įvertintas jo poveikis aplinkai.

Praėjusį savaitgalį 40 parašų buvo gauta iš vieno anglų laivo, išmetusio inkarą Rygoje. Taip pat pasirašė Latvijos užsienio reikalų ministras Valdis Birkavas.

Protesto akciją keturi Latvijos aplinkosaugos klubo nariai pradėjo liepos 21 dieną.

Omnitel Laikas

draugiškos šalies žudikai surengė siaubingą egzekuciją, kurią tą pačią metų gegužę ties Šalčininkais jau buvo patyręs Lietuvos pasienietis Gintaras Žagunis, kalbėjo V.Landsbergis. "Ta žinia į mus trenkė kaip perkūnas, tos vasaros įvykiai tebėra viena iš didžiausių tragedijų mūsų atgimimo kovoje, ir tų žmonių auką aš labai vertinu",

- sakė Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus Antakalnio kapinėse po tylos ir susikaupimo minutes. Po vidurdienio Antakalnio kapinių ramybę sudrebino aštuonios salvės, kurios čia kasmet nuaidi aštuonių pasienyje žuvusių Lietuvos pareigūnų garbei. Vakare Arkikatedroje bazilikoje buvo aukojamos šv. mišios. ELTA

Nijolė Sadūnaitė: skubėkime daryti gera

Žinomą visuomenės veikėją, kovotoją dėl tikinčiųjų ir visų žmonių teisių, dėl Bažnyčios ir Lietuvos laisvės, buvusią politinę kalinę Nijolę Sadūnaitę gražaus jubiliejaus proga liepos 22 dieną pasveikino Vilniaus meras Rolandas Paksas. "Jūsų gyvenimas, - sakė meras, - jau dabar yra tapęs legenda. Būkite sveika. Būkite laiminga. Būkite su mumis". Jubiliatei įteikta Šv. Kristoforo statulėlė. Susitikime su Nijole Sadūnaitė dalyvavo Vilniaus savivaldybės padalinių vadovai, žurnalistai. Jubiliejaus proga interviu žurnalistams Nijolė Sadūnaitė padėkojo už dėmesį ir paragino - "Skubėkime

Nijolė Sadūnaitė

ELTOS nuotr.

daryti gera". Taip vadinasi ir jos naujoji knyga, kurią tik ką išleido "Katalikų akademijos" leidykla. Ji sudaryta iš dviejų, dar okupacijos metais JAV išleistų N.Sadūnaitės atsiminimų knygų - "KGB akiratyje" ir "Gerojo Dievo globoje". Šios knygos Atgimimo metais buvo išleistos ir Lietuvoje. Naujoje knygoje autorės atsiminimus papildė įvadas "Išlikima tiesai", taip pat skyrių įvadiniai paaiškinimai, paremti dokumentine medžiaga iš atsisvėrusių KGB archyvų. Leidinyje pateikta nemažai nuotraukų.

ELTA

VALSTYBĖS ŠVENTĖ MINDAUGO KARŪNAVIMO PROGA

(atkelta iš 1 psl.)

tas Rūteniu, gi ta arija apie "jaunąjį bogatyrų" išvis išleista iš operos. Manytumei, kad visai malonu pastebėti, kad svetimųjų primestos nereikalingos rusiškos priemonės buvo išvalytos iš tikrai lietuviškos patriotiškos operos. Bet anaipol ne taip! Milda visai negalėjo prisiminti jokio rusiško herojaus "Pilėnuose" ir per visą pertrauką nieko kito ir nekalbėjo, tik apie tai, kad "Pilėnuose" jokio Aliošos Popovičiaus iš viso niekad nebuvo...

Taigi, vieni neprisimena paprastų gyvenimiškų prekių bei reikmenų stygių, kiti turi visišką amneziją apie Lietuvos rusinimą. Ne bet kokį paprastą rusinimą, bet subtilų, įkišantį ką nors rusiško kiekviename didesniame meno kūrinyje, vadovėlyje, net tokių "neutralių" dalykų kaip matematikos. Tie, kurie neprisimena tokių paprastų ir kasdienių trūkumų bei spaudimo, yra visiškai nepajėgūs prisiminti baisių Lietuvos tragedijų - masinių trėmimų, žvėriško žiaurumo susidorojant su Lietuvos ginkluota rezistencija, partizanais. Tarytum jų lavonai niekad nebuvo tampomi po gyvenviečių turgavietes, nebuvo visai niekinami.

Neatsimenant praeities blogybių, pasidaro labai ryškūs dabarties trūkumai. Gi jų nestokoja dar tik tebeatsistatančioje jaunėje valstybėje, kurioje sovietinio galvavimo paveldas vis laikas nuo laiko išlenda. Tad lengva susidaryti įspūdį, kad daug Lietuvos žmonių yra tikri žiurzos. Jei mes Australijoje kalbame apie "whingeing poms", tai tų viskuo besiskundžiančių žmonių aš kitaip negaliu pavadinti, kaip žiurzoms. Ir kuo turtingesnis toks žmogus, tuo labiau skundžiasi! Štai Vidos giminaitis Artūras. Prieš porą metų pasistatė didelį mūrinį namą, dideliame sklype. Namas dvi aukštas, kieme keliems automobiliams garažas. Tiesa, namas dar nepilnai įrengtas. Tuo tarpu kaimynystėje, gretimame bloke dar gražesnis namas: kelių aukštų su plaukymo baseinu bei atitinkamai aukšta metaline tvora, bet atitinkamai dideliu ir piktu šunimi. Ypač skundėsi Artūro žmona - vai, kaip jie gražiai iširengę, o pas mus dar namas neįrengtas, nors mes abu dirbame. Tiesą sakant, tame Kauno priemiestyje visi namai būtų tinka-

miau vadinti pilaitėmis, o ne namais. Na, čia už tai visi ir skundžiasi!

Lankmės pas Švenčionių buvusius tremtinius, politinius kalinius ir partizanus. Vidaus sirašinėjo su jų skyriumi, tad jie mus pasikvietė į Švenčionėlius, į jų Kultūros namus. Mus ten nuvežė Jonas su žmona, kita Vida. Beje, vežė labai gerai išlaikytame savo 10 metų senumo Audi-180 automobiliu. Švenčioniškiai pasitiko mus su išausyta juosta Vidai, su armonikos muzika ir jų nedideliu choreliu. Nuostabiai gražiai jie dainavo, ypač Sibiro tremtyje sukurtas dainas. Aišku, kad šie žmonės, perėję Kryžiaus kelius, gyvena ne Kauno pilaitėse. Bet jie nesiskundžia. Pavaišino gražiai ir įvairiai. Dėmesin krito vaišės namuose gamintu sūriu, jų gamintu sviestu, kurį išplakė viena iš moterų, kuri turi savo karvę. Su dėkingumu prisiminė kuklius siuntinėlius, kuriuos Vida jiems kartais siuntinėjo. Savo prakalboje jų pirmininkas sakė: "Kartais sakoma, kad Švenčionis užmiršo Dievas ir žmonės. Bet Dievas tai tikrai ne užmiršo..." Jie džiaugėsi, kad juos aplanko svečiai, kurie laikinai apsisotė sostinėje Vilniuje, o šiaip jau gyvena tolimoje Australijoje.

Nesiskundė ir Kazimieras su žmona Aldona. Jie ūkininkai, turi karvę, arkli, kelis paršus ir keliolika vištų. Tik Kazimierui nelabai gerai, nes kojoje kokios tai žaizdos atsivėrė. Gyvena jie netoli Aisetų ežero, prie pat Labanoro girios. Ten pokaryje vyko didelės ir ilgos kautynės tarp Lietuvos partizanų ir sribų. Ten galima užteiti sudegintų sodybų liekanas ir niekas nebežino, kurių jų buvo partizanų giminių, kurios sribų. Kazimieras tada buvo pajėgus vyras, bet jie apie tuos laikus nekalba, tik kartais savotiškai pajuokauja. Nors nesiskundžia nei Kazimieras, nei Aldona, bet pastaroji baiminasi, kad dėl vyro ligos gali tekti parduoti karvę ir pirkti ožką, "o man ožka taip negražiai atrodo", sako Aldona.

Išvis Vilnius šauni sostinė, daug automobilių ir jie ne pras tesni, negu Australijos sostinės gatvės, nors perkami jau nauji. Vyksta padėvėtų automobilių masinis importas iš Vokietijos. Ne vien tik Lietuvos reikalams, bet ir pardavimui Rusijoje. Ypatingai aktyviai šiame

importe ir eksporte dalyvauja Marijampolės gyventojai. Vokietijoje, kai padėvėtų automobilių pardavėjai klausia iš kur pirkėjai, vis išgirsta: "iš Marijampolės". Tada ir klausia, kiek gi milijonų gyventojų yra tame Lietuvos mieste "Marijampolis"...

Taip, Vilnius šaunus miestas. Žmonės gatvėse dažniausiai gerai apsirengę, vaikučiai laksto su Adidas sportiškais batais, su moderniais margai išrašytais marškinėliais. Bet sostinė yra tame Lietuvos mieste "Marijampolis"...

Aišku, yra ir skurdo, labai didelis skirtumas tarpe turtingųjų ir vargingųjų gyventojų, didelis negu pageidautina. Apie tai daug ir dažnai kalbama. Kalbama ir apie mokesčių aukštumą. Tik visus mokesčius dažniausiai moka tie, kurie gyvena iš vienos valdiškos algos. Atrodo, kad veik visi privačiai dirbantieji veda dvejetainį atskaitomybės buhalteriją ir tik viena iš jų parodoma mokesčių inspekcijai. Nuostaba išreiškiama nedviprasmiškai, kai išgirstama, jog Australijoje mokesčius reikia mokėti už visas pajamas, net už banko indėlių palūkanas.

Nieko negirdėjau džiaugiantis, kad nebegresia tremtis į Sibirą ar į kitas tolimas "didžiosios tėvynės" šalis. Už tai girdėjau daug ką nusiskundžiant, kad kelionės užsienin brangios. Niekas neprisimena, kaip ilgai reikėdavo laukti, kad valdžia ir partija duotų "Žiguli" nusipirkti. Už tai daug kalbama, kad veik visi automobiliai yra padėvėti; o ne naujutėliai, kad benzinas brangus, nors jis Vokietijoje veikia dukart brangesnis. Tiesa, Algis Kabaila, mano beveik bendravardis brolis, atkreipė mūsų dėmesį į modernias degalines, kurios savo architektūra ir paslaugomis pralenkia Australijos degalines. Nebereikia iš anksto sumokėti už pasirinktą kiekį kuro ir tik tada piltis tą kūrą, kaip tai reikėdavo daryti "geraisiais" sovietiniais laikais.

Išoriniai pavojai

Lietuvos geografinė padėtis visad jai kėlė ir ateityje kels (nukelta į 7 psl.)

MAISTINIŲ GRŪDŲ PERTEKLIŲ SUPIRKS NAUJOJI AGENTŪRA

Šiais metais bus supirkti visi žemdirbių užauginti geros kokybės maistiniai rugiai, I ir II klasės kviečiai, taip pat kvotiniai griekiai bei žirniai. Tuo pasirūpins nauja Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūra. Orientacinės agentūros superkamų grūdų kainos nustatytos, išanalizavus šiuo metu pasaulyje susiklosčiusias kainas, taip pat kaimyninėse šalyse vykdomą grūdų rinkos politiką. Tokia supirkimo tvarka ypač palanki žemdirbiams, nes už agentūros supirktus maisti-

nus grūdus per 10 dienų bus sumokėta 70 proc.orientacinės kainos. Tai labai didelė paspartis grūdų augintojams, nes iš karto gavę pinigus jų turės rudens sėjai. Visiškai atsiskaityti su grūdų augintojais numatyta ne vėliau kaip iki 1999 m. lie-

pos 1 dienos. Siekiant paremti ūkininkaujančius nederlingose žemėse, bus skiriama tiesioginė išmoka iš Kaimo ūkio fondo lėšų. Bus mokama iki tūkstančio litų už šiuo metų derliui pasėtų ir iškultų rugių pašėlių hektarą.

ELTA

G. Vagnorius: "Lietuvoje yra nemažai problemų"

Neseniai viename didžiausių Europos bei pasaulio finansinių centrų - Frankfurte prie Maino, "Dresdner Bank" būstinėje, maždaug 200 Vokietijos kompanijų buvo pristatytos naujos investavimo ir prekybos galimybės Lietuvoje. Tam skirtose konferencijose pranešimus apie Lietuvos Vyriausybės privatizavimo programą, investicinius projektus, užsienio kapitalo pritraukimo būdus ir sąlygas jam veikti Lietuvoje skaitė Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius ir Europos reikalų ministrė Laima Andrikiėnė.

Konferencijos salė buvo sausakimša. Pasak "Dresdner Bank" valdybos nario Hanso Heinricho Matthiaso, tokio didžiulio susidomėjimo renginiu jie nesitikėjo.

"Lietuvos Vyriausybė vykdo ir vykdydys griežtą finansinę ir monetarinę politiką, maksimaliai liberalizuos ekonomiką, skatina ir skatina eksportą bei užsienio investicijas į šalies ūkį", - konferencijoje sakė Ministras Pirmininkas G. Vagnorius. Jo teigimu, tarptautinės finansinės institucijos pastebi žymią Lietuvos pažangą ekonomikoje. Kai kuriais rodikliais mūsų valstybė nenusileidžia daugeliui Europos Sąjungos kandidačių. Tai 8% infliacija, BVP augimas 5%, mažėjanti valstybės skola ir biudžeto deficitas. Net 60% eksporto tenka Europos valstybėms, o Vokietija - didžiausia Lietuvos prekybos partnerė. Kaip vienus iš privalumų Vyriausybės vadovas nurodė ir stabilią politinę bei socialinę padėtį Lietuvoje.

Kalbėdamas apie Lietuvos stojimą į ES, premjeras pabrėžė, jog Lietuva neprašė jokių privilegijų, išskirtinių teisių, finansinių lengvatų ar ankstesnės narystės. "Mes prašome tik vieno: išsaugoti mums politinę teisę sugrįžti į Europą", - sakė G. Vagnorius.

Frankfurte prie Maino buvo atidaryta pirmoji Lietuvos ekonominė atstovybė užsienyje. Ji įrengta padedant "Dresdner Bank" tiek organizacine, tiek finansine prasme.

Pasak Europos reikalų viceministro Mindaugo Paunksnio, numatyta atstovybės atidaryti Londone, Paryžiuje, Taivane, New Yorke ir kt. Nedvejojama, jog ši konferencija, aktyvūs investuotojų veiksmai yra geriausia rekomendacija Lietuvos stojimui į ES.

KD

Padovanokite "Darbininko"

prenumeratą savo pažįstamiems bei draugams švenčių proga! Prenumerata metams - tik \$30.

Buvęs Lietuvos rinktinės žaidėjas, vėliau treneris, sporto veteranas Stepas Butautas (centre) sporto veteranų susibūrimo Kaune birželio 27 d.

Ed. Šulaičio nuotr.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERČ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiektis su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekiliojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekiliojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojo vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto ių KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

**Fasolino
MEMORIALS**

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Neužmirština Leono XIII enciklika

Visame katalikų pasaulyje minimas garsiosios popiežiaus Leono XIII socialinės enciklikos "Rerum novarum" paskelbimas (1891 m. gegužės 15 d.). Šia nemiršančia enciklika devynioliktojo amžiaus pabaigoje vyriausias Bažnyčios ganytojas ant savęs prisiėmė visų silpnųjų ir skriaudžiamųjų kančias, dejones bei troškimus ir ryžtingai stojo į kovą, gindamas jų teises. Leonas XIII "Rerum novarum" enciklikoje nepaskelbė naujo, iki tol negirdėto mokslo. Jis tik iš naujo priminė ir konkrečioms ano meto aplinkybėms pritaikė Jėzaus Kristaus Evangeliją. Leonas XIII visų pirma griežtai atmetė kai kurių palaikomą pažiūrą, kad Bažnyčia visai neturėtų kištis į socialinio klausimo sprendimą. Jis pabrėžė, kad ne nusizeminimo bei rezignacijos skelbimu turi būti sprendžiamas darbininkų klausimas, o ryžtingu dirbančio žmogaus teisių gynimu. Ginti darbininkų teises yra popiežiaus šventa pareiga, - rašė Leonas XIII enciklikoje. - Toji pareiga ypač išskyla visu ryškumu žinant, kad be Bažnyčios ir religijos pagalbos darbininkų klausimas negali būti išspręstas.

Enciklikos "Rerum novarum" socialinį mokslą būtų galima trumpai nusakyti septyniais punktais:

1. Bažnyčia rūpinasi duoti pačius pagrindus, kuriais turėtų remtis darbininkų klausimo sprendimas. Niekas negalėtų jos apkaltinti dėmesio ar drąsos stoka, paviršutiniškumu ar nepastovumu. Bažnyčia išgirdo darbininkijos proletariato skausmingą šauksmą. Dar daugiau, Bažnyčia pati dalyvavo tame šauksme. Tam šauksmui ji davė naują, aukštesnę prasmę, šalindama iš jo neapykantą bei kerštą ir paversdama jį teisingumo bei meilės reikalavimais. Bažnyčia nuo pat pradžios suprato savo pareigą eiti ranka rankon su tais, kurie yra silpni, ir drauge su jais kovoti už gyvenimo sąlygų pagerinimą.

2. Enciklika "Rerum novarum" iškelia žmogaus darbo kilnumą. Nesvarbu, koks tas darbas bebūtų, jei yra atliekamas garbingai ir sąžiningai, jis nusipelno didžiausios pagarbos. Bažnyčios pažiūra į darbą yra tokia nuostabi, kad jai tinka "darbo teologijos" vardas. Kiekvienas darbo žmogus atspindi savo Kūrėją - Dievą. Drauge su darbu Bažnyčia iškelia ir darbininko asmenį, neleidžia jam prapulti pilkoje minioje. Bažnyčia ugdo darbininko sąmoningumą, gina jo laisvę ir visas pagrindines jo asmens teises: į duoną, į šeimą, į auklėjimą, į dvasinį pakilimą ir laisvą savo tikėjimo išpažinimą. Niekas kitas nerodo tiek pagarbos, rūpesčio, meilės darbininko asmenybei, kaip Bažnyčia.

3. Bažnyčia ne tik teoriškai skelbia socialinį teisingumą. Ji deda visas pastangas, kad pagal socialinio teisingumo reikalavimus būtų reformuotos veikiančių įstatymų normos, siekiant visuotinės piliečių gerovės.

4. Bažnyčia nepabūgsta iš savo religinės plotmės nusileisti į konkretų socialinį gyvenimą. Ji, kaip tas Evangelijos gailėstinasis samarietis, yra pasirengusi su meile patarnauti ne tik pavieniems asmenims, bet ir visai žmonių bendruomenei. Trokšdama patarnauti žmonijai, Bažnyčia, kupina meilės, pasilenkia ir prie ekonominės srities, prie ūkio; Evangelijos šviesoje ji kalba apie kapitalo ir darbo santykius, apie darbo sutartį, apie teisingą atlyginimą, apie socialinę pagalbą, apie šeimos teises, apie privatinę nuosavybę, taupymą ir daugelį kitų praktiškų klausimų, susijusių su teisėtai gyvenimo reikalavimais. Bažnyčia visada įkvėpė ir šiandien įkvepia įstatymus, kurie naikina žmonių bendruomenėje nelygybę, egoizmą ir gina silpnuosius, beturčius, kenčiančius. Dar daugiau, Bažnyčia nesiliauja priminusi valstybės pareigą įstatymais užtikrinti visiems piliečiams pilną laisvę ir lygybę.

5. "Rerum novarum" socialinė enciklika reikalauja darbininkams teisės kurti savas nepriklausomas profesines sąjungas, sindikatus. Profesinių sąjungų teisę Bažnyčia darbininkams ne tik pilnai pripažįsta, bet ją gina ir visomis išgalėmis skatina. Nepriklausomos profesinės sąjungos darbininkams leidžia dalyvauti gamyboje ne kaip įrankiams, bet kaip pilnai atsakingiems ir gamybos vaisiais suinteresuotiems asmenims.

6. Enciklikos "Rerum novarum" mokymas yra priešingas kolektyvizmui ir klasių kovai. Dėl to Bažnyčia negali eiti su tais socialiniais, ideologiniais ar politiniais sąjūdžiais, kurie yra išaugę iš marksizmo, kurie yra pasilaikę neigiamus marksizmo principus bei metodus. Marksizmo pažiūra į žmogų, į istoriją, į pasaulį yra nepilna ir dėl to yra klaidinga. Ateizmas, kurį marksistai išpažįsta ir skelbia, yra priešingas moksliniam kosmoso ir civilizacijos supratimui. Dar daugiau: ateizmas yra aklumas, kurio skaudžias pasekės anksčiau ar vėliau turi atkentėti žmogus ir bendruomenė. Materializmas užgniaužia žmogaus dvasią ir atima iš jo antgamtinę viltį. Ant klasių kovos pastatyta sistema neleidžia pasiekti socialinės taikos. Tokia sistema neišvengiamai išsigeria į prievartą ir kitų pavergimą. Ji atima iš žmonių laisvę ir veda į nepakeliamą valdžios viešpatavimą ir totalizmą.

Tačiau iš kitos pusės, Bažnyčia, sekdamas "Rerum novarum" mokymu, neatsisako bendradarbiauti su tomis institucijomis, kurios siekia tikro teisingumo ir darbininkijos pažangos.

7. Septintoje vietoje enciklika "Rerum novarum" pabrėžia nieku nepamainomą religijos vaidmenį, siekiant socialinės pažangos ir sprendžiant socialinį klausimą. Čia religija nėra vien tik priemonė. Krikščioniškoji religija visą darbo pasaulį vidiniai perkeičia savais moksliniais principais, sava dvasine energija, nauja drąsa ir nauja viltimi.

Kernavė - Lietuvos istorinės raidos pradžių pradžia. Buvusioji Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinė dar pilna neatskleistų istorinių paslapčių. Kiekvieną vasarą čia atliekami išsamūs archeologiniai tyrinėjimai praturtina Lietuvos istoriją naujais faktais. Nuotr.: Atkasti senosios Kernavės bažnyčios pamatai

*Ad maiorem Dei gloriam!***Tėv. Vladas K. Jeskevičius, SJ
Gyvenimas, veikla ir darbai**

Š. m. liepos 6 d. suėjo 2 metai, kaip mirė a. a. Tėv. Vladas K. Jeskevičius (Walter C. Jaskevicz), žymus profesorius, 17 metų buvęs Fordham universiteto New Yorke Rusų instituto (Institute of Contemporary Russian Studies) direktoriumi, sulaukęs 80 metų. Palaidotas tėvų jėzuitų Campion Centro kapinėse, Weston, MA. Jo paminklėlis kuklus, su lotynišku užrašu.

Tėv. Jeskevičius gimė Bostone 1916 m. sausio 27 d., senosios emigrantų kartos šeimoje. Nuo 12 metų jautė pašaukimą kunigystei. Įstojo į jėzuitų noviciatą sulaukęs 18 metų. Baigė Weston kolegiją ir toliau tęsė mokslą Pensilvanijos universitete, kur apgynė disertaciją lietuviška tema "A Study in Lithuanian Mythology - Jan Lasicki's Samogitian Gods". Ji buvo atspausdinta *Studii Baltice*, Firenze, Italijoje, 1952 m. Gavęs Fulbright stipendiją, mokėsi Paryžiuje, Sorbonneje. Sugrįžęs į JAV, dėstė Bostono kolegijoje bažnytinę slavų kalbą, rusų kalbos istoriją ir slavų civilizaciją.

Tuomet besiformuojantis Institute of Contemporary Russian Studies (ICRS), dar žinomas kaip Rusų institutas, ieškojo direktoriaus. Instituto tikslas buvo "išlaikyti ir išplatinti laisvę ir pažintį tautas, kurios gyveno

po (raudonosios) tironijos jungu, pasikalbėti su jų žmonėmis gimtąja kalba ir suprasti, ką jie mums sako". Instituto misija atspindėjo Tėv. Jeskevičiaus prioritetą Kristaus meilei ir žmogiškumo supratimui. Daug metų buvo radijo programos vedėju, informavo plačiąją New Yorke visuomenę apie komunizmą ir Tarybų Sąjungą per WFUV stori.

Tėv. Jeskevičius suorganizavo ir įsteigė mokslinius ryšius tarp Fordhamo ir Katalikų universiteto Liubline (KUL), Lenkijoje. Vis didžiudavosi savo lietuviška kilme. Per susitikimą su Lenkijos primu, kardinolu Višinskiu faktinis Lenkijos regentas, aristokratas, žinomas antikomunistas jį klausė, ar nebūsiąs lenkų kilmės? Drąsiai atsakė Tėv. Jeskevičius - esąs lietuvis. Nei vienam, nei kitam tolimesnių žodžių nereikėjo.

Tėv. Jeskevičius, giliai mąstantis žmogus, amerikiečiams pabrėždavo, kad "egzistuoja esminė antitezė tarp dvasinės ir materialinės tobulybės ir kad kova prieš komunizmą yra iš esmės mokslinė kova už teisybę". Jis žodžiu ir raštu pranašavo, kad komunizmas neišsilaikys daugiau kaip 75 metus po rusų revoliucijos. Blogio imperija ir pažinti tautos, kurios gyveno

sakė. Jis gerai suprato, kad "tautų kalėjimas" SSSR subyrės iš vidaus, jei tikrai Vakarai bus tvirti ir teisybė vėl įsiviešpataus. Jis kartodavo Švento Rašto žodžius: "Šviesa šviečia tamsybėje, bet tamsybė jos neapėmė", "tiesa - laisvė!", "Kuo daugiau žinosite apie komunizmą, tuo geriau apsiginsite nuo jo". Nors tais laikais daug kam atrodė keista jo politika, Tėv. Jeskevičius nebijojo užmegzti ryšius su komunistais Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje. Apsiginklavęs tiesa jis ir jo studentai netgi drąsiai ieškojo progų su komunistais susidurti ir diskutuoti tikrąją tiesą.

Aišku, Maskvai ir KGB nepatiko nei Tėv. Jeskevičius, nei jo vadovaujamas institutas, o ypač to instituto absolventai, kurie greitai buvo įdarbinti JAV valdžios istaigose - Valstybės departamente, FBI, CIA, NSA, Pentagone, universitetuose, spaudoje ir t. t. Jam vadovaujant susiformavo puikiai ideologiškai parengtas ir aktyviai veikiantis prieš kompartijos kadrus amerikiečių mokslo elitas. Tarp instituto absolventų buvo ir Tomas Michalskis, senosios emigracijos "anūkas", kuris vėliau tarnavo antros Lietuvos Respublikos ambasadoje Washingtone, ėjo sekretoriaus ir kanceliarijos vedėjo pareigas. Tuomet sovietinė spauda dažnai užpuoldavo instituto studentus, profesorius ir ypač Tėv. Jeskevičių. Žurnale "Ogoniok" pasirodė karikatūra - instituto studentas buvo vaizduojamas kaip grubi beždžionė su revolveriu rankoje, pasirodusi parašytuoti į Sovietų Sąjungą. Greta

stovėjo jėzuitas juoda sutana - Tėv. Jeskevičius. Amerikiečių išmintis sako: "kiekviename mele būna šiek tiek tiesos". Šaltojo karo laikais JAV ruošė desantininkus parašytuoti į buvusias Varšuvos pakto narių šalis. Jie buvo specialiai paruošti, mokėjo vietines kalbas ir manevravo Bad Tolze, Vokietijoje. Ar jų tarpe buvo Tėv. Jeskevičius auklėtiniai, dar tikrai nežinoma, bet gal ir buvo. Taip pat amerikiečiai klausydavo kiekvieno Varšuvos pakto kariuomenių žodžio ir versdavo jų komunikacijas į anglų kalbą Pentagonui. Jų tarpe, be abejo, buvo Tėv. Jeskevičiaus studentų.

Kritikos sulaukė Tėv. Jeskevičius ir jo bendradarbiai ne tik iš Maskvos. Kai kurie amerikiečiai, tik atvykę į Instituto patalpas, būdavo šokiruoti. Visur rusiškos knygos, komunistinė spauda, "Pravda", "Investija", "Krasnaja zvezda", "Problemy komunizma", profesoriai iš Maskvos, Kazanės, Leningrado, Vilniaus ir Kauno universitetų. Amerikiečiai studentai tarp savęs kalbėdavosi rusiškai, kai kurie be jokio akcento. Jie tupėdavo šalia rusų Rytų apeigų katalikų cerkvelės, vienoje rankoje laikydavo "marksizmo-leninizmo klasikaus" - Lenino, Stalino raštus, kitoje rankoje - Dostojevskį, Puškiną, Solovjovą.

Kartais rusų tautybės profesoriai juokais vadindavo Rusų institutą "lietuvių institutu", arba "litovskaia rus" - Didžiąja Lietuvos Kunigaikštyste. Lietuvis prof. dr. Antanas Vasys, kuris save vadindavo "dvigubu dypuku", nes buvo išstremtas iš Rusijos bolševikų, o vėliau iš sovietų Lietuvos, dėstė rusų kalbą ir istoriją. Taip pat institute dirbo kun. Kazimieras Gečys ir Aldona Šlepetytė. Vėliau atvyko dėstyti jaunas amerikietis, lietuvių kilmės Richard Mills. Tuomet taip pat Fordhame profesoriavo dr. Konstantinas Račkas, žymus pirmosios Lietuvos Respublikos tarptautinis teisininkas, ir dviguba daktarė, Amerikos lietuvaitė Ruth Witkus (Rūta Vitkaitė). Nė vienas iš jų nebuvo baigęs kokios nors "aukštosios partinės mokyklos". Visos tautybės institute kultūringai ir gražiai sugyveno. Kita tautai žavedavosi, kad tokia maža tautelė, kaip lietuviai, tiek atnešė į bendrą universiteto gyvenimą. Jų tarpe buvo Žečpospolitos žymus tarptautinio lygio istorikas Oskaras Haleckis, ir buvusio caro Mikalojaus II ambasadoriaus Vatikane dukra Ele

(nukelta į 5 psl.)

Valdas Adamkus**Likimo vardas - Lietuva 1****I BRENDIMO METAI****LIETUVOJE**

Esu kaunietis. 1926 metų lapkričio 3 dieną gimiau šiame mieste, jame prabėgo mano vaikystė, čia besimokant "Aušros" gimnazijoje atėjo jaunystės metai. Iš Kauno 1944-aisiais nuo artėjančios sovietų kariuomenės pasitraukiau į Vakarus.

Kai prabėgus daug metų Chicagoje prisimindavau gimtuosius namus, iš atminties kažkodėl vis išskildavo vienas vaizdas: regiu, kaip grįžtu iš kiemo rudens vakarą vilkdamas kojas, braukiu guminiiais batais per parketo lentas - juodos dėmės nutįsta blizgančiu, gelsvu jų paviršiumi.

Savo gimtuosiuose namuose V. Kudirkos alėjoje vėl apsilankiau 1972-aisiais, prabėgus beveik trisdešimčiai metų nuo to laiko, kai buvau priverstas iš jų bėgti. Tada man, JAV aplinkosaugos delegacijos nariui, atsivėrė galimybė pirmą kartą po karo vėl atvažiuoti į Lietuvą. Nors, be abejo, buvau sekamas KGB, nuvykau į Kauną ir pirmiausia susiradau mūsų senąjį namelį. Duris atidariusiems žmonėms prisistačiau, pasakiau, kad čia gyvenau iki karo pabaigos, ir jie mane svetingai įsileido. Įėjau tikėdamasis tarsi vėl pamatyti savo vaikystę, bet... Iš pradžių pamaniau, kad gal kažkur kitur nuklydau. Žiūriu į grindis: vietoj parketo - dažytos lentos.

Mūsų butas - jame prieš karą buvo penki kambariai, virtuvė ir vonia - perskeltas pusiau, padaryti du atskiri įėjimai, gyvena dvi šeimos. Deja, į praeitį negrįžtama. Tik - atmintis...

"Nejau tai jūs?" - staiga atpažino mane iš kitos namo dalies atėjęs pagyvenęs žmogus. Pasirodo, jo šeima prieš karą greta išsinuomojo butą ir po to visą laiką čia gyveno. Jis papasakojo, kad kai į Kauną įžengė sovietų kariuomenė, į mūsų paliktą namelį įsikėlė rusų šeimos. Naujieji gyventojai iš kažkur atsigabeno kelias kiaušes ir ėmė jas auginti tiesiog bute. Jie vėliau išsikraustė kitur, tačiau mėšlas ir srutos jau buvo spėjusios supūdyti parketa.

PRIEŠKARIO KAUNE

Mano tėvai išsiskyrė, kai aš buvau vos poros metų. Likau gyventi su motina, nors paaugęs palaikiau ryšius ir su tėvu. Beje, jis - Nepriklausomybės kovų savanoris, 1918-1919 metais buvo vienas pirmųjų Lietuvos karo aviacijos mokyklos vadovų.

Tėvas, Ignas Adamkavičius, 1914 metais baigė Petrapilio karo mokyklą ir gavo rusų armijos paporučio laipsnį. Būdamas profesionalus kariškis, jis pasisūlė tarnauti kuriamoje Lietuvos kariuomenėje nuo pat pirmųjų jos gyvavimo dienų. Ir vėliau man nemažai yra pasakojęs apie tuos laikus. Jam teko stovėti garbės sargyboje, kuomet Vilniuje Gedimino pilyje pirmą kartą buvo išskelta Lietuvos vėliava. Jis 1918 metais Vilniuje lydėdavęs Lietuvos Tarybos narius į pasitarimus su tuomet dar nepasitraukusios vokiečių kariuomenės atstovais bei lenkų kariškiais, bet neturėdamas nė vieno šovinio. Mat tuo laiku dar nebuvo spėta įsigyti šaudmenų. Tačiau pasibaigus Nepriklausomybės kovoms tėvas pasitraukė iš kariuomenės ir vėlesniais metais dirbo Kauno geležinkelio stoties policijos viršininku.

(nukelta į 4 psl.)

■ Rugpjūčio pradžioje Prancūzijos policija sulaukė du buvusius Didžiosios Britanijos žvalgybos agentus, kuriuos po to apklausė Prancūzijos kontržvalgyba, rugpjūčio 2 d. paskelbė šaltiniai šalies vidaus reikalų ministerijoje. 32 metų Davidas Shayleris, anksčiau dirbęs britų kontržvalgybos agentūroje MI5, buvo sulaukytas Didžiosios Britanijos vyriausybės prašymu už valstybės paslapčių įstatymo pažeidimus. Kitas buvęs MI5 žvalgybos agentas - 35 metų Richardas Tomlinsonas - buvo paleistas rugpjūčio 1 d. vakarą teismui nusprendus, jog nėra pakankamai pagrindo jam sulaikyti.

■ Afganistano talibų pajėgos rugpjūčio 2 d. paskelbė, kad beveik be pasipriešinimo užėmė svarbų opozicijos miestą šalies šiaurėje. Šią informaciją patvirtino ir nepriklausomi šaltiniai. Rytą iš opozicijos aljanso kovotojų buvo perimta Džuzdzano provincijos sostinė Šibarganas. Visą šį miestą, taip pat ir oro uostą, jau kontroliuoja talibai. Anksčiau čia buvo įsitvirtinę užbekų karo vado generolo Abduro Rashimo Dostumo kovotojai.

■ Bosnijos serbas Milanus Kovačevićius, teisiamas Jungtinių Tautų karo nusikaltimų tribunole, rugpjūčio 1 d. mirė nuo širdies priepuolio.

M.Kovačevićius, buvęs ligoninės direktorius, yra vienintelis įtariamasis, kuris tribunole kaltinamas genocidu.

■ B.Clintono administracija paruošė išsamų 27 puslapių planą Irake atkurti politinę opoziciją ir parengti bylą prieš Irako vadovus dėl galimų karo nusikaltimų. Tai sekmadienį pranešė laikraštis "The Washington Post". Plano autoriai prašo suteikti 5 mln. JAV dolerių sumą, jau patvirtintą Kongreso, už kurią opozicijos grupės būtų mokomos organizavimo ir verbavimo metodų, taip pat finansuojamas aktyvistų centras Londone. Bagdade taip pat slapta ruošiamos panašios priemonės.

Lietuvių revoliucija

Petras Maksimavičius

Kai 1988-ųjų rudenį pirmą kartą nuvažiavau į Lietuvą, jautėsi keista įtampa. Tačiau tai, ką išvydau Vilniaus gatvėse, labai skyrėsi nuo to, ką galima buvo pamatyti Lietuvos TSR valstybinės televizijos žinių laidoje. Vis dažniau galima buvo sutikti gatvėse žmonių grupes, kurios diskutavo apie atgimstančios Lietuvos viziją. Žodžiai: „rezistencija“, „okupacija“, „KGB“, nors niekada nebuvo „išimti iš kasdienės apyvartos“, tuomet pradėjo reikšti visiškai ką kita. Ilgavo naują prasmę. Galima sakyti, jog tos sąvokos apibūdindavo Lietuvos likimą. Todėl, kad daug pokario metų buvo praleista miškuose, tremtyje, kalėjimuose, buvo parklūpyta Bažnyčia, išniekintos šventovės, sunaikinti gambiausi „idealiausios santvarkos“ priešai. Kaip Lenkijoje niekada nebuvo pamirštas žodis „Jalta“, taip Lietuva pradėjo vis drąsiau vardyti savo skriaudas.

Okupuotoje Lietuvoje religinis, kultūrinis, intelektualinis pasipriešinimas išaugo į Demokratinį sąjūdį persitvarkymui remti. Šiandien turbūt teisingiau būtų pasakyti, kad lietuvių pasipriešinimo sąjūdis ne išaugo, bet po daugelio metų *SUGRĮŽO*. Yrančią komunizmo imperiją turėjo išgelbėti paskubomis pradėta reforma, pavadinta „perestroika“ (persitvarkymu). Maskvoje vis dar naiviai tikėta, kad okupuotiems ar visapusiškai priklausomiems kraštams pasiūlius daugiau autonomijos, bus galima išvengti SSRS natūralios mirties. Tačiau Lenkijos atvejis jau daug anksčiau akivaizdžiai parodė, kad be radikalių reformų vis sunkiau bus išlaikyti socialistinių šalių bloką, o nepavykus to padaryti, pradės griūti pati Sovietų Sąjunga.

1988 metų birželio 3 d. Lietuvos mokslų akademijos salėje susirinko keli šimtai visuomenės atstovų. Svarstant visuomenės demokratizavimo ir kitas problemas, buvo iškelta idėja sukurti Lietuvos persitvarkymo sąjūdį. Sąjūdžio įkūrimo iniciatyvinėje grupėje buvo įvairių profesijų, pažiūrų ir įsitikinimų žmonių. Nepaisant to, kad Lietuvoje tuomet ne visi suprato (ar nenorėjo suprasti) igaunančio vis didesnį mastą judėjimo idėjas, buvo akivaizdu, jog lietuvių tauta dar nepraradusi istorinio

atminimo. Netrukus Sąjūdis tapo pagrindinių reformų iniciatoriumi ir varikliu. Į viešumą pradėjo kilti anksčiau tik po grindyje galėjusios veikti organizacijos, kurios, priešingai negu *lojalioji opozicija*, atsisakė kalbėti *dviguba kalba*, vis daugiau intelektualų drąsiau pasisakydavo spaudoje apie pertvarkos būtinumą. Aktyviau pradėjo reikštis kontrkultūra. Praėjus dešimčiai dienų po Sąjūdžio įsteigimo žmonėms į rankas pateko „Sąjūdžio žinios“. Vilniaus pavyzdžiui sekė kiti didesni Lietuvos miestai. „Naujoji banga“ - jaunų poetų, muzikantų ir išeivijos rašytojų, dažnai politinio atspalvio kūriniais pradėjo sprogdinti oficialios propagandos burbulus. Šiandien daug kas su ilgesiu prisimena „Anties“ garsiuosius koncertus ir pradžioje nedrąsų, bet taiklų tyčiojimąsi iš „funkcionierių“. Pasirodė anksčiau neskaityta literatūra. „Kur mūsų šaknys?“ - 1988-aisiais leidinyje, skirtame plačiai Lietuvai visuomenei, labiausiai jaunimui, klausė A. Nekrošienė. „Šiandien istorinė praeitis, į kurią atsižėžiame ne tik veidu, bet ir siela, įgyja naują statusą - norime domėtis, žinoti, panaikinti ir baltas, ir juodas dėmes, likusias mūsų atminty. (...) Demokrati ja ir viešumas kasdien pamažu keičia mus visus - nuimta skraistė nuo draudimų ir apsidraudimų padarė perversmą jausmuose, mintyse, darbuose. Respublikos spaudos puslapiuose sumirguliavo užmiršti vardai, datos, simboliai“, - skaitome leidinyje.

Sąjūdžio skleidžiamomis idėjomis pradėjo domėtis ir jaunimas. Roko maršo per Lietuvą metu netrūko karštų kalbų. Daugumą Lietuvos jaunimo reikėjo *paruošti* naujais pasikeitimams. Socialistinėse mokyklose išugdytas *vienos tiesos* ir *vienintelio teisingo kelio* mitas netrūkus turėjo būti panaikintas. Pradėta jį naikinti ne mokyklose, bet mitinguose. Kai kas šiaandien stebisi, kodėl, priešingai negu Lenkijos, Lietuvos jaunimas, ypač studentai, nebuvo pagrindinė *dvasinės revoliucijos* varomoji jėga, nebuvo pirmieji, išėję į gatves, kad besąlygiškai paremtų permainingų iniciatorių. Priežastį turbūt galima rasti daug. Visų pirma Lenkijos jaunimui buvo visapusiškai

Penkiolika tūkstančių jaunų veidų, kurie dainavo liepos 6 d. Vilniaus Vingio parko estradoje Pasaulio lietuvių dainų šventės metu

Ed. Šulaičio nuotr.

lengviau. Praėjus W. Gomuukos stagnacijai, parduotuvės prisipildė džinsų, vakarietišku blizgučių ir magnetofonų su vakarietiška muzika. Dalis jaunimo net galėjo praleisti atostogas Vakarų Berlyne ar Vienoje, iš arti pamatyti *supuvusį kapitalizmą*. Vėliau Liaudies Lenkijai tai nemažai kainavo, nes tos *vakarietiškos blogybės*, kaip tuomet skelbė propaganda, jaunimui patiko, ir netrukus jis buvo nebesustabdomas.

Pirmosios persitvarkymo Lietuvoje dienos nebuvo lengvos. Naujam mąstymui, be abejonės, pavojingam Maskvai ir vietinei nomenklaturai, priešinosi LKP vadovai. Pirmieji surengti mitingai susilaukė didelio KGB susidomėjimo ir milicijos įsikišimo. Nors rusų komunizmas Lietuvoje neprasidėjo nuo nulio, tačiau vis labiau aiškėjo, kad neturėdamos užnugario aklu komunizmo pasekėjų gretos nuosekliai pradės mažėti. Kartojosi su tam tikromis išimtimis Lenkijos scenarijus. Tuo pačiu nepasitvirtino tik ką po karo Stalino pasakyti žodžiai - „*šiuose kraštuose komunizmo diegimas bus panašus į karvės balnojimą*“. Galų gale paaiškėjo, kad arba karvė virto neramiu žirgu, arba balnas buvo niekam tikęs.

Gana tiksliai 1976-1980 metų padėtį Lenkijoje yra nusakęs Oksfordo istorikas Timothy Garton Ash. Pasak jo, E. Giereko laikų Lenkiją galima palyginti su lėktuvu, kuris patyrė turbulenciją (netvarkingą, sūkurinę) dujų judėjimą (red.). Nuo 1976 metų valdantieji (Maskvai primerkus akis) įvairiais ekonominiais „stebuklais“ bandė gelbėti lėktuvą. Tačiau niekas nesikeitė. Varikliai gedo, dolerinių paskolų lemputė degė avari-

ne raudona šviesa. Buvo neaišku, kas bus toliau. Tuomet įvyko anksčiau neregėtas stebuklas. Pradžioje nedrąsiai, vėliau vis labiau karščiuodamiesi, lėktuvo keleiviai pradėjo tarpusavy bendrauti, tartis ir reikalauti keisti skrydžio kryptį. Taip prasidėjo „revoliucija“. Tačiau kad ji įvyktų, turėjo susidaryti tam tikros sąlygos. Šiuo atveju pasitvirtina Tocqueville mintis, kad „*revoliucija prasideda ne tada, kai padėtis blogėja, bet tada, kai ji gerėja*“. Be abejonės, pačiais pirmaisiais Sąjūdžio metais ši judėjimą mechanškai sunaikin-

mitinguose, šimtuose kalbų daug kas galėjo rasti geresnės ateities viltį, pajusti nematomą jėgą, kuri ne tik suvienijo visą lietuvių tautą, bet taip pat sukaidė didelės krizės apimtą Lietuvos komunistų partijos CK viršūnę, sudarė galimybes atsirasti vadinamajai *lojalijai opozicijai* pačioje LKP. Tačiau laikui bėgant net toji *opozicija*, kurios veiksmingumu tikėjo Maskva, neįstengė Sąjūdžiui daryti didesnės įtakos. 1988-ųjų spalio mėn. įvykęs Steigiamasis Sąjūdžio suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir mūsų krašto delegatai, dar aiškiau apibrėžė

Vilniaus gatvėmis žygiuoja Pasaulio lietuvių dainų šventės dalyviai Rochesterio lietuviai

Ed. Šulaičio nuotr.

ti nebūtų buvę sunku. Tuomet pakako areštuoti daugiausia ke liolika aktyviausių asmenų. Kodėl taip neatsitiko? Priežastį turbūt buvo įvairių. Viena iš jų galėjo būti Sąjūdžio vadovų politikos principas - *nedeginti senų tiltų, kol nebus pastatyti nauji*. Partijos centrinis aparatas Lietuvos savarankiškumo klausimo dar nekėlė. Tačiau didžiuliuose

organizacijos veiklos kryptis ir strategiją. Sąjūdžio lyderiu tapo prof. Vytautas Landsbergis. Netrukus prasidėjo kova dėl Lietuvos valstybingumo atkūrimo.

Šiandien niekas blaiviai mąstantis neabejoja tuo, kad Sąjūdis, virtęs judėjimu dėl nepriklausomybės, atliko nepa-

(nukelta į 5 psl.)

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 1

(atkelta iš 3 psl.)

Po skyrybų su tėvu motina greitai ištekojo antrąjį kartą. Ji ir patėvis susilaukė sūnaus Česlovo. Gyvenome keturiose. Motina, Genovaitė Karalienė dirbo Susisiekiimo ministerijoje, o patėvis, Stasys Karalius - Kauno miesto savivaldybėje. Jie buvo vidurinio rango tarnautojai. Turčiais savęs laikyti negalėjome, tačiau normaliam gyvenimui tais laikais net ir vienos algos pakako, ir iki karo jokio vargo mūsų šeima nepatyrė.

Šeimoje tik aš vienintelis buvau Adamkavičius. Broliai atiteko jo tėvo - Karaliaus - pavardė. Beje, gyvenimas taip susiklostė, kad po karo visi mano artimieji prieglobstį susirado Chicagoje. Dabar jau iš mūsų keturių, gyvenusių tame nameyje Kaune, likau tik aš vienas. Mano motina, sulaukusi septyniadešimt septynerių metų, mirė 1980 metais, 1962 metais vėžys pakirto patėvį, o 1990 metais Chicagoje autokatastrofoje žuvo brolis. Šiame mieste, sulaukęs net devyniadešimt vienerių metų, mirė ir mano tėvas.

Turiu dar ir seserį Violetą. Bet ji gimė jau Austrijoje pačioje karo pabaigoje.

Nors Chicagoje - taip lėmė istorija - man teko praleisti didžiąją gyvenimo dalį, bet kai sakau "mano miestas", pirmiausia pagalvoju apie Kauną. Jei ne okupacija, sava valia niekada nebūčiau išvykęs iš Lietuvos. Kai dabar vėl atvykstu į laikinąją sostinę, jaučiuosi, kad grįžau į namus. Nors miestas pasikeitė. Einu Laisvės alėja: lyg ir ta pati senoji gatvė, bet kartu jau ir visai kita.

Ryškiu vaizdu atmintin įsirėžė Laisvės alėja 1933-ųjų liepą.

Neturėjau nė septynerių metų. Kaunas laidojo Darių ir Girėną. Prisimenu žmonių minias, liūdnuos, apsiašarojusius veidus, gedulingą muziką, transliuojamą per radiją.

Tais metais, rudenį, aš pradėjau lankyti J. Jablonskio pradinę mokyklą. Ligi paskutinės gyvenimo dienos nepamiršiu savo mylimo mokytojo, klasės auklėtojo Jurgio Milerio. Kai pirmą kartą po karo 1972 metais vėl atvykau į Lietuvą, paprašiau gimnazijos draugo Algio Mickio nuvežti mane į J. Jablonskio mokyklą. Buvo liepos pabaiga. Jausdamas gaudulį,ėjau visai tuščiais koridoriais. Bet prie mokytojų kambario durų pamačiau moterį. Prisitačiau ir pasakiau, kad kai buvau vaikas, mokiausi šioje mokykloje, todėl noriu vėl pasivaikščioti tais pačiais koridoriais, laiptais. Ji papasakojo, kad jau ne vienerius metus čia mokytojauja. Tuomet jos paklausiau, ar nežinanti, koks mokytojo Jurgio Milerio likimas. Kažkaip keistai ji į mane pasižiūrėjo ir sako: "Eime kartu". Pereiname koridorių, nusileidžiamė laipteliais prie didžiosios salės. Ji atidaro duris, ir matau: visiškai tuščios salės vidury - karstas. "Tai jis, - sako mokytoja. - Ką tik atvežė". Dar galėjau sutikti jį gyvą, jei bent porą dienų būčiau atvykęs anksčiau. Stovėjau tuščioje salėje ir žiūrėjau į pašarvotą savo vaikystės dienų mokytoją. Nebegalėdamas jau niekuo jam atsidėkoti, paprašiau buvusio mokyklos ir kartu futbolo komandos draugo, Sibiro tremtinio Donato Skrabulio bent nupirkti vainiką nuo jo mokinių, išsisklaidžiusių po visą pasaulį.

J. Jablonskio pradinėje mokykloje mokiausi iki 1939 metų vasaros. Tai buvo laikai, kai ėmė stiprėti artėjančio karo nuojauta. Atsimenu, kaip smarkiai jaudinomės dėl Lietuvos moterų krepšinio rinktinės, išvykusios 1938-aisiais į Europos čempionatą Romoje. Ėjo kalbos, kad gali tuoj kilti karas. Toje komandoje žaidė kelios mūsų šeimos pažįstamos, su viena jų - Jadvyga Kuzmickaitė - dažnai bendraudavome. Merginos laimėjo sidaro medalius ir sėkmingai grįžo į Lietuvą, bet mes, jausdami, kad kažkas baisaus bręsta Europoje, vis nerimavome, kaip jos parvažiuos į namus.

Baigęs pradinę mokyklą, 1939-ųjų rudenį tapau gimnazistu - pradėjau mokytis Kauno "Aušros" berniukų gimnazijoje. 1939-ieji buvo vis augančio nerimo metai. Net mes, vaikai, jautėme kažkokią grėsmės atmosferą. Mūsų šeima prenumeruodavo rytinę "Lietuvos aidą" laidą. Labai laukdavau laikraščio ir stengdavausi pirmasis pasigriebti iš vaikų, pristančių jį mums prieš septynias ryto, kad spėčiau perskaityti, kol patėvis dar neišsinešė jo į tarnybą.

Ką namuose apie politiką kalbėdavo tėvai, tą savaip pergyvendavome mes. Kai 1939 metų kovo mėnesį, Vokietijai įteikus ultimatumą, nuo Lietuvos buvo atplėstas Klaipėdos kraštas, eidami būreliu į pamokas J. Jablonskio pradžios mokykloje, mes akmenimis iškūlėme P. Vaičiūčio gatvėje buvusio vokiečių mokinių bendrabučio langus ir pabėgome.

Baigęs pradinę mokyklą, labai laukiau mokslų "Aušros" gimnazijoje pradžios. Kai pagaliau atėjo rugsėjo pirmoji, išgirdome, kad vokiečiai įsiveržė į Lenkiją ir prasidėjo Antrasis pasaulinis karas.

Iki karo pradžios Lenkijai, atplėšusiai nuo Lietuvos Vilnių, žmonės jokių simpatijų nejautė. Antai net po tiek dešimtmečių prisimenu vaikišką skaičiuotę: "Sėdi lenkas ant kalniuko, žiba akys kaip velniuko". Nuo pat mažų dienų buvome nuteikiami nemėgti tos šalies - neapykantos lenkams jausmai buvo beveik oficialiai skatinami. Dabarties žvilgsniu vertinant anuos laikus, žinoma, tenka tik apgailestauti dėl tokios politikos.

Vis dėlto nors prieškarį Kaune gyveno ir nemažai lenkų, rusų, žydų, vokiečių, tarp vaikų nekildavo jokių peštynių dėl tautinių skirtumų. Nuo pat kūdikystės girdėdavau vieną kitą kaimynystėje isikūrusią šeimą šnekančią slavų kalbomis. Mano patėviu motina buvo čekė, kuri, silpnokai mokėdama lietuviškai, namuose kalbėdavo ir rusiškai, ir lenkiškai. Vaikystėje būni labai pagaulus kalboms, ir aš net pradėjau šiek tiek suprasti, kas šnekama.

(bus daugiau)

Lietuvių revoliucija

(atkelta iš 4 psl.)

prastai teigiamą darbą ne tik atkuriant Lietuvos nepriklausomybę. Jis taip pat prisidėjo prie totalitarinės valstybės griovimo, įvedant ją į naująjį demokratinio persitvarkymo kelią, bei politinio stabilumo šioje Europos dalyje. Ilgai nebus užmirštas 1990-ųjų kovo 25 d. didžiulis mingas Vingio parke Vilniuje, kai iš sovietinių malūnsparnių mėtyti propagandiniai lapeliai, kviečiantys žmones susidoroti su Sąjūdžio lyderiais. Įsimintini tuomet mitingo dalyviams V. Landsbergio pasakyti žodžiai: „Nekreipkite dėmesio, jie pasaulį šiuokšlina jau 70 metų“. Nors Lietuvos dar laukė daug išbandymų, tačiau imperijos byrėjimas buvo jau nebesustabdomas. Sunku išvardinti visus reiškinius, kurie, Dodelaičio žodžiais tarant, būdino Lietuvą,

tačiau Sąjūdžio vaidmuo buvo didžiulis. Kitaip sakant, Sąjūdis sugrįžo „nei per anksti, nei per vėlai, bet pačiu laiku“.

Ar Lietuvos laisvėjimo periodą galima pavadinti *revoliucija*? Ši sąvoka dažnai buvo ir yra vartojama, apibūdinant to meto įvykius Lietuvoje. Tačiau visos žymesnės naujųjų amžių revoliucijos dažniausiai griaudavo buvusią sistemą ir naikindavo jos ideologus. Sąjūdis ne tik nustumė nuo politinės arenos buvusių funkcionierių, bet ir iki galo neperėmė valdžios visame krašte. Tai buvo labiau panašu į Trockio žodžiais tarant, *dvi-valdystės* laikotarpį, kas laikui bėgant privedė prie pačio Sąjūdžio, kaip masinio judėjimo, idėjos nuvertinimo ir sunaikinimo. Sąjūdis labiau buvo bandymas įvykdyti revoliuciją evoliucijos būdu.

Tėv. Vladas K. Jeskevičius, SJ Gyvenimas, veikla ir darbai

(atkelta iš 3 psl.)

na Izvolskaja, ir rusų kunigaikštis Urusovas. Jie tiksliai į Fordhamą atvykę pilnai suprato, kad lietuvių tauta dar gyva, kultūrinai ir rimta, o ne kokia etninė liekana, patekusi į "istorijos šiukšlyną".

Tėv. Jeskevičius ir dr. A. Vasio iniciatyva, 1956 m. buvo įsteigti lietuvių kalbos kursai Fordhame. Kiek vėliau pradėjo veikti Lietuvių vasaros institutas. Susirinko entuziastingas būrys studentų, pasauliečių, dvasiškių ir vienuolių, iš senosios ir naujosios pokarinės emigracijos. Pagal Tėv. Jeskevičiaus pavyzdį, visi studijavo ne tikaiti lituanistiką, bet ir mokėsi, kaip vienas kitą klausyti, įvertinti, suprasti ir gerbti. Deja, dėl studentų ir lėšų stokos Lietuvių institutas neilgai gyvavo, nors vėliau dar buvo dr. A. Vasio ir studento Tomo Michalskio pastangomis, Tėv. Jeskevičiaus globoje, atgaivintas. Šioje veikloje dalyvavo ne tikaiti lietuviai profesoriai, įdarbinti Fordhamo universitete, bet ir visa eilė pirmosios Lietuvos Respublikos inteligentijos - svečiai profesorai, jų tarpe Juozas Brazaitis, Pranas Naujokaitis, Stasys Barzdukas, Leonardas Dambriūnas, Juozas Kazickas, Vincas Mačiūnas, Kostas Ostrauskas, Simas Sužiedėlis, Vincas Trumpa, kun. Stasys Yla ir kiti.

Po 17 metų veiklos, institutas kažkokiu būdu buvo Fordhamo, daugiausia airių kilmės administracijos, "integruotas" į universiteto skyrius. Liberalų tarpe įsigijo Chruščiovo "peaceful coexistence" dvasią, kuri palietė net katalikišką Amerikos mokslo elitą. JAV valdžia taip pat pradėjo siaurinti finansinę paramą institutui per įvairius mokslo projektus. Tėv. Jeskevičiaus institutas, kaip stiprus vienetą, dingio. Tėv. Jeskevičius išėjo į pensiją ir pradėjo eiti savo naujas Assistant Director of Alumni Affairs pareigas. Taip pat pradėjo kristi senos kartos Lietuvos šviesuomenės žvaigždės - vienas po kito išėjo į pensijas arba amžinybėn. Ne mažai naujai atvykusių iškeliavo iš New Yorko apylinkės į kitas JAV valstijas. Etapas pasibaigė. Atėjo ir Tėv. Jeskevičiaus saulėlydis. Jo švytinti ir prasminga akademinė karjera pasibaigė, bet į kunigus buvo amžinai išventintas ir grįžo entuziastiškai grįžo į pastoracinę veiklą. Dar būnant instituto direktorium, jo pirmas prioritetas buvo pastoracija. Sutrukdavo jaunus studentus, krikščionius jų vaikus, laidojų

jų tėvus ir ypač užjautė ir laidojų tuos, kurie žuvo kovoje prieš komunizmą Vietname.

Tėv. Jeskevičius kiek galėjo su visais palaikė ryšius. Jis ypač didžiavosi, kad nė viena pora, kurią jis sutuokė, nėjo į skrybas. Mėgdavo tarnauti lietuvių parapijose, pasitaikius progai. Jis buvo ramus, tylus, disciplinuotas ir reikalavo daug iš savęs, savo studentų bei kolegų - be jokio aštrumo. Pasižymėjo savo sardoniska šypsena. Nemėgo liaupsinimų, tuščios savigarbos. Neieškodavo progos pasirodyti nuotraukose lietuvių spaudoje. Visur veikė tvyliai. Buvo ištvermingas iki galo. Turėjo kiek sausoką, nevisuomet naujai atvykusiems suprantamą amerikietiško humoro jausmą. Pasižymėjo savo šiaurės-rytų amerikietišku praktiškumu. Vienam studentui sakė: "Jei viską, ką tu čia mokeisi, pamirši, atmink du dalykus - jei viskas nepasisėka, vėl perskaityk vadovėlį. Taip pat atsimink - blogiausiu atveju žmogus tau tegali atsakyti neigiamai!" Buvo strazdeliško tipo kunigas ir žmogus.

Savo 80 metų nuo pat jaunystės pašventė Dievui, tėvynei Amerikai, savo protėvių Lietuvai. Visur kėlė Lietuvos ir lietuvių prestižą. Jam teko pamatyti SSRS griūtį ir sulaukti naujos "neprigulmingos, liuosos" Lietuvos. Nors jau buvo pagyvenęs žmogus, paskutiniu metu dažnai lankė Lietuvą. Apšvyveno prie Šv. Kazimiero bažnyčios Vilniuje. Dalyvavo, kiek Jam dar buvo duota laiko, Lietuvos jėzuitų provincijos atstatyme. Jam rūpėjo Lietuvos posovietmečio problemos. Aktyviai prisidėjo prie Lietuvių Religinės Šalpos veiklos. Jo iniciatyva Fordhamo universiteto studentai ir professoriai surinko ir išsiuntė į Lietuvą tūkstančius mokslo knygų. Jam rūpėjo stoka pašaukimų į dvasiškių posovietinėje Lietuvoje ir išėivijoje. Dar skaudžiausią jį palietė kai kurie iš Vakarų Lietuvoje pasisavinti nesklindūs dalykai ir ypatybės. Jam darėsi vis aiškiau, kad kova Lietuvoje, kaip ir modernioje Amerikoje, tebėra dvasinė kova už teisybę, kad dar nuolat egzistuoja pagrindinė antitezė tarp dvasinės ir materialistinės tobulybės. Lietuvių tauta prarado vieną žymiausią dvasios vadų. Teliko klausimas - kur atžalynas? Gal dar per anksti mums matyti visą pasėta Tėv. Vlado Jeskevičiaus derlių... Visas jo gyvenimas, be abejonės, buvo pašvestas "*ad maiorem Dei gloria*", Dievo didesnei šlovei.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus priėmė projekto "Auksučiai" delegaciją. Iš kairės: ponas Vytautas J. Šliūpas, ponė Alma Adamkienė, ponė Suzanne Clement, ponas Laurence Clement, ponė Vanda Šliūpienė ir ponas Leonas Kadžiulis. Vilnius, Prezidento rezidencijos Reprerentaciniai rūmai, 1998m. birželio 29 d.

Džojos Gundos Barysaitės nuotr.

Prezidentas V. Adamkus priėmė Californijos delegaciją

Pas J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentą dr. Valdą Adamkų ir poniją Almą Adamkienę liepos pradžioje atsilankė dviguba delegacija, reprezentuojanti Lietuvos ir Amerikos draugingus interesus. Delegaciją sudarė: ponė Suzanne Clement, R.N., ir p. Lawrence D. Clement, Californijos Universiteto, Davis, žemės ūkio reikalų patarėjas (University of California, Davis, Cooperative Extension - Agricultural Advisor); ponė Vanda L. Šliūpienė, RPh, ir inž. Vytautas J. Šliūpas, P.E., - "Aušrininko dr. Jono Šliū-

po Archyvo pirmininkas. Juos atlydėjo prof. habil. dr. Leonas Kadžiulis, Lietuvos Mokslo Tarybos pirmininkas.

Visi penki atsilankiusieji Prezidento rezidencijos Reprerentaciniuose rūmuose kalbėjo "Auksučių žemės ūkio ir miškininkystės centro" steigimo klausimais. Ponė Alma Adamkienė yra šio Auksučių Centro garbės rėmėja ir projekto entuziastinga pritarėja.

Ponas Lawrence D. Clement su L.R. Prezidentu kalbėjo ir giminingų ryšių tarp Californi-

jos Yolo ir Lietuvos Šiaulių apskričių užmezgimo reikalu (Yolo - Šiauliai sister county relationship). Tokiam tarp apskričių susigimimui L.R. Prezidentas pilnai pritarė. Ponas Lawrence D. Clement yra pirmasis Yolo apskrities "ambasadorius", vykstantis ryšių užmezgimui į Šiaulius.

Po susitikimo Prezidento rūmuose Californijos dvigubos delegacijos nariai išvyko į Šiaulius.

V. J. Šliūpas

Rytų sporto apygardos lauko žaidynės Worcester, MA

Worcesterio sporto žaidynės įvyko birželio 20-21 dienomis. Buvo žaidžiamas krepšinis. Bostono jaunieji susiorganizavo tik pastaruoju metu, tačiau atvykę laimėjo daugiausiai varžybų. Pasigesta Philadelphiaus jaunimo, kuris planavo dalyvauti, bet ne atvyko.

Vyrų klasėje dalyvavo keturių komandų. Laimėjo Bostono krepšininkai prieš New Yorko komandą. Pusefinalyje newyorkiečiai įveikė Worcesterį, o Bostonas - New Yorko naujuosius

ateivius (46:36). Worcesteris neturėjo pagrindinio žaidėjo iš pereitų metų. Paguodos rate New Yorko naujieji ateiviai įveikė Worcesterį.

Jaunių A ir B amžiaus klasėse vyravo bostoniečiai. Jaunių A klasėje jie įveikė newyorkiečius 41:25, o B amžiaus klasėje jie sutriuškino New Yorką 54:9. New Yorkas atsigavo tiksliai Jaunių C amžiaus klasėje ir įveikė Bostoną 30:18.

Vakare jaunimas pabendravo prie kasečių muzikos. Bostono vadovė M. Girmiuvienė

pravedė įvairius žaidimus jaunimui susipažinti.

Žaidynės laikytinos pasisekusiomis. Rungtynės buvo įdomios, galima tvirtai sakyti, kad Bostono organizacija stiprėja. Bostono jaunieji yra aukštos klasės ir būtų malonu juos matyti ŠALFASS pirmenybėse.

Sekančiais metais Worcesterio žaidynės įvyks birželio 26-27 dienomis. Gal, be krepšinio, dar bus žaidžiama tinklinis ir stalo tenisas.

"Naminukė" žemaičiuose — dar populiori

Sako, kad žemaičiuose "pilstukas" nepopuliarus. Mėgėjai ir profesionalai mieliau renkasi "naminukę". Valstybinė degtinė irgi ne itin patikima, be to, brangi. Todėl naminės degtinės gamybos verslas populiarumo nepranda. Tuo labiau, kad ir valdžia prie to prisideda, brangindama oficialius alkoholinius gėrimus, tuo didindama "samagono" paklausą. Tokiais atvejais pasiūlos ilgai laukti nereikia. Kaip pasakojo laikinai einantis Telšių rajono savivaldybių policijos komisaro-inspektoriaus pareigas Vaclovas Akavickis, nemažėja nei svaigalų pardavėjų, nei pirkėjų. Per pirmąjį šių metų pusmetį pagal Administracinės teisės pažeidimų kodekso 177 straipsnį (naminės degtinės, brogos arba kitų namų gamybos stiprių alkoholinių gėrimų gaminimas, įgijimas, laikymas, gabenimas ir realizavimas) nubausti 53 piliečiai. Tai atvejai, kai randama iki 5 litrų svaigalų. Bauda — nuo 300 iki 1500 Lt. Beje, nukenčia ne tik pardavėjai, bet ir pirkėjai.

Aloyzas Pintveris

Jiems taikomas tas pats ATPK straipsnis ir tos pačios bausdės. Kartais labai brangiai gali kainuoti net nekalta atsipagiriomasis. Į valstybės kišenę tokio-kišio nubyrti beveik 22000 Lt. Tačiau iki šiol sumokėta 12000 Lt. Ne visi išgali už butelaitį drebančią dūšią nuraminti pakloti 300 ar daugiau litų. Kai kurie nusizengėliai pinigines baudas keičia areštine. Viena joje praleista para prilyginama 20 Lt baudos. Atlikti bausmę areštineje leidžiama iki 30 parų. Dar kiti bausdės moka dalimis. Tačiau yra ir turtingų bei stropių ATPK pažeidėjų. Viena Telšiuose gerai žinoma "taško" šeimininkė net tris kartus šiais metais buvo bausta po 1500 Lt ir laiku atsiskaitė už savo "nuodėmes". Tačiau neatrodo, kad ji būtų linkusi jų daugiau nedaryti. Tikras "šiurbiznis" "naminukės" pardavė-

jams, nors varginantis bei rizikingas. "Taškuose" degtinė negaminama. Ji perkama iš tiekėjų. Tai jau atskira šio biznio grandis, šiek tiek sunkiau aptinkama, išaiškinama ir nubaudžiama. Tačiau išaiškintas bravoro savininkas jau negali išsiskuti administracine bauda. Jam keliama baudžiamoji byla. Per pirmąjį šių metų pusmetį iškelta 20 tokių bylų. Savivaldybių policija savo jėgomis ir kartu su kitais pareigūnais rado ir "nukensmino" 14500 litrų brogos, per 200 litrų naminės degtinės. Viename Telšių miesto garaže policija aptiko 100 litrų spirito. Tikriausiai ne skaudančioms kojoms trinti jį laikė šeimininkas. Didžiausias "lobis" rastas vienoje nuošalioje, jau į Šiaulių rajoną "šoktelėjusioje" sodyboje. Viduryje kiemo, visiškai nesklepant, tvyluavo beveik 2000 litrų brogos "baseinas". Vargu ar sodybos šeimininke prisistačiusi moteris yra ir šio "prūdo" šeimininkė.

(nukelta į 7 psl.)

- Didžiausias krateris Lietuvoje - Veprių astroblema (Ukmergės raj.) - yra apie 8 km skersmens. Spėjama, kad jis susidarė prieš 145 - 150 mln. m., nukritus dideliu meteoritui. Ilgainiui dėl erozijos ir kitų priežasčių prisipildė kraterio pylimo medžiagos, kvartero nuosėdų (sluoksniu storis 50 - 100 m) ir jūros bei kreidos uolienų storymės (apie 150 m). Aptiktas 1967 m.

- Mažiausias Lietuvoje krateris - Mizarų astroblema (Lazdijų r.) - yra apie 5 km skersmens, apie 230 m gylio, beveik taisyklingos apvalios formos įduba, kurią dengia apie 300 m storio nuosėdos. Spėjama, kad jis susidarė prieš 500 - 600 mln. m., nukritus dideliu meteoritui. Aptiktas 1957 m.

- Arčiausiai Saulės praskriejęs dangaus kūnas lietuvišku pavadinimu yra Černio ir Petrausko kometa 1980 k, kurią 1980 m. liepos 31 d. pirmieji pastebėjo Kazimieras Černis ir Jovaras Petrauskas Maidanako (Uzbekija) observatorijoje. Ši kometa arčiausiai Saulės buvo 1980 m. birželio 22 d., praskriedama 78 271 000 km atstumu nuo jos.

- Didžiausia pasaulyje žinoma kometa - 60 km skersmens - yra lietuvišku pavadinimu. Tai Černio kometa 1983. Ją 1983 m. liepos 18 d. atrado astronomas Kazimieras Černis Maidanako (Uzbekija) observatorijoje. Atradimo metu ji buvo 11 ryškio.

- Ryškiausia kometa lietuvišku pavadinimu yra Černio-Kiuchi-Nakamuro kometa 1990b. Atradimo metu ji buvo 9 ryškio. Vėliau pastebėtas sužibimas iki 8 ryškio. Ją 1990 m. kovo 14 d. Lavariškių kaime (Vilniaus raj.) savo gamybos 12 cm skersmens reflektoriumi atrado vilnietis astronomas Kazimieras Černis ir du astronomai Japonijoje. Todėl ji vadinama trijų astronomų atradėjų vardais. Beje, tai pirmoji kometa, atrasta stebint dangų Lietuvos teritorijoje.

- Didžiausias meteoritas - Žemaitkiemio chondritas, nukritęs meteoritiniu lietuviu 1933 m. vasario 3 d. 20 val. 33 min. Žemaitkiemio apylinkėse, tarp Rundžių ir Klepšių (Ukmergės raj.). Iš viso surasta 21 įvairaus dydžio skeveldra, kurių bendras svoris - 44,044 kg.

- Didžiausias meteorito gabalas, sveriantis daugiau kaip 10 kg, rastas 1938 m. apie 3,5 km į šiaurę nuo Žemaitkiemio (Ukmergės raj.).

- Seniausias iš Lietuvoje atrastų meteoritų ir vienas seniausių meteoritų pasaulyje nukrito 1877 m. birželio 17 d. Juodžių kaime (Panevėžio r.). Šio meteorito - hovarditų grupės ahondrito dujinė sudėtis ne visai tiksliai rodo jo amžių, todėl tik apytikriai nustatyta, kad jam apie 8 mlrd. m., o Saulės sistemos amžius ne ilgesnis kaip 5 mlrd. metų. Juodžių meteoritas buvo patekęs į garsaus to meto meteoritų kolekcionieriaus, Rusijos valstybės patarėjo J. Siemaškos Sankt Peterburge kolekciją. Po jo mirties įpėdiniai kolekciją, kartu su Juodžių meteoritu, pardavė užsienyje. Dabar šio meteoritogabalai saugomi keturiuose pasaulio muziejuose.

*Škaitytojai rašo
"Darbininkui"*

Nusikaltimas nedengtinas abstraktizmu

Brooklyno "Darbininko" 1998 m. birželio 12 dienos laikraštyje matome ELTOS straipsnį: "Masiniai trėmimai iš Lietuvos - ypač sunkūs KARO nusikaltimai".

Kaip matome, straipsnio antgalvis nusikaltimo kaltę verčia ant KARO...

Kodėl kaltinamas KARAS, kai tuo metu karo nebuvo: trėmimai buvo pradėti birželio 14, o Hitlerio-Stalino karas prasidėjo birželio 22 d.

Kodėl nusikaltėlių suabstraktinti, jį vadinant KARU, kai tuo tarpu genocido nusikaltimą vykdė žmonės - SSSR vyriausybės nariai. Nusikaltėlių pavardės juk žinomos! Čia abstraktizmas nevertotinas, juk kaltas ne šautuvas, o šovėjas.

Floridos St. Peterburgo Lietuvių klube birželio 14 d. paskaita skaitė Nijolė Dimienė. Verta atkreipti į jos akademinio turinio paskaitos mintį: prisimenant kankinius tremtinius, neužmirškime ir tų, kurie kankino ir trėmė.

Kun. dr. Eugenius Gerulis
S. Pasadena, Florida

**Sudarydami testamentus, nepamirškite
geriausio draugo - "Darbininko",
kuris kiekvieną savaitę skelbia naujienas lietuvių namuose**

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTE
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

AUGUST - SEPTEMBER SCHEDULE FOR PACKAGE PICKUP

August 29	Brooklyn, NY	12-4 PM
CONTAINER LEAVES FOR LITHUANIA ON <u>SEPTEMBER 7, 1998</u>		
September 10	Brockton, MA	3:00 - 5:00 PM
September 11	Lowell, MA	12:00-1:00PM
September 11	Lawrence, MA	2:00-3:00 PM
September 11	Nashua, NH	4:00-5:00 PM
September 12	Worcester, MA	11:00AM-2:00PM
September 15	Kennebunkport, ME	1:00-2:00 PM
September 16	Centerville, Cape Cod	3:00-5:00 PM
September 17	Putnam, CT	1:00-2:00 PM
September 17	Providence, RI	4:00-5:30 PM
September 19	Waterbury, CT	9:30-11:00 AM
September 19	Hartford, CT	12:00-2:00 PM
September 24	Albany, NY	7:30-8:30PM
September 25	Binghamton, NY	9:00-10:30 AM
September 25	Scranton, PA	12:00-2:00 PM
September 25	Frackville, PA	5:00-6:00 PM
September 26	Philadelphia, PA	12:00-2:30 PM
September 26	Brooklyn, NY	12:00-3:00 PM
September 26	Baltimore, MD	6:30-7:30 PM
September 27	Washington, DC	2:00-4:00 PM
September 28	Bridgeport, CT	9:00-10:00 AM

CONTAINER LEAVES FOR LITHUANIA ON SEPTEMBER 29, 1998

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS

vasarą ir rudenį, skrisdami į
VILNIŲ ir RYGA!

Mes taip pat siūlome papigintus
skrydžius į Europą, Aziją, Australiją ir
Pietų Ameriką ir keliones laivu į
Karibų salas.

Dėl daugiau informacijų skambinti:
AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave.
Leonina, NJ 07605
(201) 944-1273 (800) 955-7370
(201) 947-2189

NAUJOS GARBĖS NARĖS

Lietuvos Vyčių organizacijos 85-sis metinis suvažiavimas - seimas š. m. rugpjūčio 6-9 dienomis vyks Sheraton Four Points viešbuty, Waterbury, CT. Suvažiavimą globo Waterbury 7-ta Vyčių kuopa.

Seimo bankete šeštadienį, rugpjūčio 8 d., vakare vyksiančiame Sheraton Four Points viešbučio salėje, į Garbės nares bus pakeltos dvi veiklios vytės - Agnes Mickunas ir Clemencine Miller, už jų nuopelnus Lietuvai ir Lietuvos Vyčių organizacijai.

Agnes Mickunas gimė pirmos kartos lietuvių šeimoje. Ji lankė Šv. Kazimiero pradžios mokyklą, kur mokė seselės kazimierietės. Lankė katalikišką gimnaziją. Buvo Šv. Kazimiero "sodality" organizacijos pirmininke. Agnes dainavo mokyklos chore ir vėliau prisijungė prie suaugusių bažnytinio choro.

Kol dar lankė gimnaziją, 1954 m. Agnes įstojo į Lietuvos vyčių organizacijos 3-ią kuopą, Philadelphiaje. 1966 m. Worcester per metinį vyčių suvažiavimą Agnes Mickunas įgijo 4-tą vyčių laipsnį.

Agnes aktyviai reiškiasi įvairiose pareigose 3-ioje kuopoje, Gintaro rajone (apygardoje) ir Centro valdyboje. Šiuo metu ji yra pirmoji vicepirmininkė ir Gintaro rajono "Vyties" žurnalo korespondentė.

Per metinius seimo suvažiavimus daugelį metų Agnes Mickunas būdavo mandato komitete. Ji buvusi delegate apie 30-tyje suvažiavimų. Ji keliavo su vyčiais po Lietuvą, neseniai keliavo po Italiją su grupe vyčių, šventė 50 metų jubiliejų Šv. Kazimiero lietuvių kolegijoje Romoje.

Agnes Mickunas taip pat aktyvi savo narančios bažnyčios ir visuomenėje veikloje. Ji aktyviai dalyvavo planavimo komitete, kai Šv. Kazimiero bažnyčia šventė savo 100 metų gyvavimo jubiliejų.

Clemencine Miller gimė Bridgeport, CT. Ji aktyviai priklauso 141 kuopai ir yra chartijos narė. Ne tik savo kuopoje reiškiasi, bet veikli Naujosios Anglijos apygardoje ir Centro valdyboje. Ji yra viena iš keturių Lietuvos Vyčių fondo direktorių ir ritualų komiteto narė.

Clemencine Miller, ketvirtos laipsnio narė, turėjo įvairias pareigas. Buvusi sekretorė, vicepirmininkė, o dabar kuopos pirmininkė (nuo 1987 m.). 1989 m. suorganizavo jaunųjų kuopą, kuri dar ir dabar yra aktyvi. Su jos paraginimu daug jaunųjų iš šios kuopos yra gavę premijas iš Lietuvos vyčių fondo už jų parašytus rašinius. Clemencine tarnavo Lietuvos vyčių stipendi-

Venclavo (Utenos raj.) vėjo malūnas pastatytas 1937 m. Tai architektūros paminklas, saugomas valstybės
V. Kapočiaus nuotr.

Jėzuitų gimnazijos kviečia aplankyti

Kiekvieną vasarą Lietuvą aplanko keliasdešimt tūkstančių užsienio lietuvių, o šiemet sporto žaidynės (prasidedančios Kaune) bei Dainų šventė Vilniuje kvietė lankytojus, sportininkus ir ansamblius.

Pasinaudodamas proga jėzuitų gimnazijos Lietuvoje parinktomis dienomis susitarė su tuomet atostogaujančiais mokiniais abiejose mokyklose būti ir gimnazijos svečiams aprodyti, papasakoti apie savo mokslą bei siekius.

Kauno jėzuitų gimnazija (Rotušės aikštėje, įėjimas iš Daugirdo gatvės į dešinę nuo Šv. Pranciškaus Ksaverio bažnyčios) "atvirų durų" dienas skelbė birželio 27 d. nuo 11 val. ryto iki 17 val. Mišių, ir po Dainų šventės liepos 7 d. tomis pačiomis valandomis.

Vilniaus jėzuitų gimnazija (už Šv. Kazimiero bažnyčios, įėjimas iš Augustinonų gatvės) svečių dieną parinko liepos 5 d., sekmadienį, po 10:30 val. Mišių iki

jos komitete kaip trečioji vicepirmininkė Naujosios Anglijos rajone ir kaip sekretorė-iždininkė Centro valdybos stipendijos komitete.

Clemencine priklausė parapijos tarybai Šv. Jurgio parapijoje. Ji dalyvavo komitete, kuris organizavo parapijos 75 metų gyvavimo šventę, įvairius parapijos gyvenimo renginius.

Džiaugiamės Agnes Mickunas ir Clemencine Miller ilgamete veikla, didžiuojamės jų pasiekimais. Jos tikrai vertos Lietuvos Vyčių Garbės narystės ir mūsų visų pagarbos.

Regina Juškaitė-Švobienė

16 val.

Abi mokyklos galima, aišku, ir kitomis dienomis lankyti. Patingiausia yra apie Mišių laiką (Kaune šokiadieniais 17 val., Vilniuje 17:30 val.) arba paskambinti prie vartų skambutį. Labai kviečiami jėzuitų gimnazijas ar universitetus kitose šalyse lankę mokiniai bei auklėtojai pasakoti apie savo patirtį tos pačios tradicijos mokyklose.

Lietuvoje jėzuitai dirba dar kituose trijuose miestuose. Biržuose vadovauja Šv. Jono Krikštytojo parapijai, Klaipėdoje rūpinasi Šv. Juozapo Darbininko parapija (Smiltelės gatvė 27), prie kurios yra Jaunimo centras - miesto vaikams bei jaunimui tarnyba, Šiauliuose aptarnauja Šv. Ignaco bažnyčią (Vilniaus gatvė 245, kieme už Parodų rūmų). Čia yra katalikiška pradinė mokykla.

Be to, Vilniuje Šv. Jonų bažnyčios pamaldomis irgi rūpinasi jėzuitai (sekmadienį (vasarą) 11

val. Mišios). Čia gera proga apžiūrėti prieš 420 m. jėzuitų įsteigtą Vilniaus (dabar valstybinį) universitetą, ypač biblioteką ir astronomijos observatoriją.

Besidomintiems istorija ir po Lietuvą keliaujančius gali dominuoti dar kitos vietos. Vilniuje Šv. Ignaco, Šv. Rapolo, Šv. Stepono ir išlikusi Šv. Juozapo bei Nikodemo dalelytė yra buvusios jėzuitų bažnyčios. Kražiuose yra išlikęs garsiosios kolegijos bendrabutis ir paženklinta caro nugriautos bažnyčios vieta. Pašiaušėje ant buv. jėzuitų kolegijos bažnyčios stovi didžiulis sovietinis tvartas (iš kolegijos plytų caras pastatė Šiaulių gimnaziją, o iš Šv. Ignaco bažnyčiai praplėtimui skirtos statybinės medžiagos sovietai pastatė Šiaulių vandens bokštą). Po Šv. Kazimiero bažnyčia Vilniuje yra nebaigtomis freskomis papuošta laidojimo kriptą.

A. Saulaitis

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų
į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

AUGUST PICK-UP SCHEDULE

August 6	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
August 7	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
August 15	Brooklyn, NY	12-1 pm
August 18	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	1-2 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
August 20	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
August 21	Philadelphia, PA	11-12 noon

For more information call 914-258-5133
800-775-7363

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$699 r.t.

One way to Vilnius \$459

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

UNIONTOURS kviečia Jus keliauti į Lietuvą

- Mes esame kelionių ekspertai į visą Pabaltijo regioną - Lietuvą, Latviją, Estiją.
- Taip pat siūlome keliones laivu Baltijos jūra ir į Šiaurinę Europą.
- Keliaudami gerėsitės gražiausiais vaizdais.
- Priėmamos viešbučių kainos ir pigiausi lėktuvų bilietai, skrendant Finnair, SAS, Austrian Air, Icelandair ir Lufthansa.

-- Skambinkite 212 683 9500 arba 800 451 9511 - dėl brošiūrų ir dėl rezervacijų.

UNIONTOURS

245 Fifth Avenue,
New York, NY 10016

Fax: 212 683 9511
e-mail: travel@uniontours.com
on the net: www.uniontours.com

Lietuviai esame visi -
Lietuvių Fonde ar esi?

14911 127th Street
Lemont, IL 60439
Tel.: (708) 257-1616
Fax.: (708) 257-1647

LITUVIŲ FONDAS LITHUANIAN FOUNDATION

Santrumpos: atm.jn. = atminimo įrašas, pavardė po dvitaškio = aukotojas, jm. = įmokėjo, asm. = asmuo, suma po pavardės = įnašų iš viso.

1998 m. gegužės mėn.

5 x \$50 - Lukas Juozas ir Barbara, \$1,150; Matekūnas Juozas atm. jn.: Kęstutis ir Marianne Volan, \$815; Skirgaudas Ignas ir Jane, \$500; X, \$600; X, \$600.

6 x \$100 - Kisieliū Vincas atm. jn.: Gartigas Irena, \$100; Kreivėnienė Ona, \$100; Pačkauskienė Leokadija, \$800; Pere Petrauskaitė Virginija Jūratė atm. jn.: Petrauskas Marijona, \$500; Pliura Ramutis ir Reda, \$100; Reškevičius Albinas ir Gražina, \$300.

1 x \$115 - Vosylius-McGuire Elona atm. jn.: Vosylienė Stasė, \$345.

3 x \$1,000 - Ballantyne Dorothy, \$1,000; Kukaitienė Marcelė atm. jn.: Petrulis Dr. Birutė S., \$1,000; TCF National Bank Illinois: Michael Johnstone, President, \$2,000.

1 x \$3,000 - Luza Adolfas ir Erna (mirus), \$3,000.

1 x \$15,789.47 - Kačinskas, Inž. Leonas (miręs) ir Elena (mirusi), Testamentinis palikimas \$15,789.47.

Iš viso \$22,754.47.

1998 m. birželio mėn.

1 x \$25 - Žygas Juozas ir Apolonija atm. jn.: Baltutienė Danutė, \$1,060.

2 x \$50 - Baltutis Aleksas atm. jn.: Baltutienė Danutė, \$370; JAV LB Waukegan/Lake County Apylinkė: Vilis Upenieks atm. jn.: Skališienė Barbora, \$3,780.

2 x \$100 - Goodman Masonytė Dalia, \$200; Mickus Albinas ir Antanina (mirusi), Antanins atm., \$600.

1 x \$200 - Kronas Romualdas Jr. atm. jn.: Kronas Romas ir Baniūtė, \$200.

1 x \$255 - Kisieliū Dr. Alfonsas ir Enna (mirusi), \$4,555.

2 x \$1,000 - Osmolskis Povilas atm. jn.: Osmolskis Ona, \$1,100; Sabas Juozas P., Jurgita, Edvardas (miręs), Zushlag Audronė J., \$1,000.

Iš viso \$2,780.

Lietuvių Fondo pagrindiniam kapitalui gauta aukų iki **1998.VI.30 - 8,976,687 dol.** Palikimais gauta 4,356,776 dol.

Gautomis palūkanomis parėmė lietuvišką švietimą, kultūrą, jaunimą - 5,705,421 dol.

Padarykite testamentus ir bent dalį turto palikime Lietuvių Fondui:

LITHUANIAN FOUNDATION, INC., A NOT-FOR-PROFIT TAX EXEMPT ILLINOIS CORPORATION. *Visi remkime Lietuvį Fondą, nes Lietuvių Fondas remia lietuvių.*

Pataisa: balandžio aukų sąrašė neteisingai įrašyta pavardė: Palionis Vitas Bernardas atm. jn.: Palionis Veronica. Teisinga pavardė yra Paulionis. Atsiprašome už klaidą.

Mirė seselė Agnietė, OSB

Ir vėl mirtis neaplenkė mažo benediktinių vienuolyno Regina Pacis gyventojų, Bedforde, NH. Šių metų gegužės 22 dieną mirė 92 metų sulaukusi seselė Alfonsa Eidimtas, OSB, o birželio 17 dieną į amžiną poilsį iške-liavo seselė Agnietė Čizaitė, OSB.

Seselė Agnietė gimė 1906 metais Šepkaičiuose, Šiaulių apskrityje, Adolfo ir Eugenijos Čižų šeimoje. Kauno benediktinių vienuolyne ji buvo viršininke 3 metus. 1944 metais išvažiavo į Vokietiją, o 1947 metais persikėlė į benediktinių vienuolyną Liege, Belgijoje, kur dirbo mergaičių gimnazijoje. Ten išgyvenusi 14 metų, atvyko į Ameriką, į benediktinių vienuolyną Regina Pacis, Bedford, NH.

Naujoje vietoje, panaudodama Lietuvoje įgytas Montes-

Seselė Agnietė, OSB

sori mokyklos žinias, įkūrė vaikų darželį. Su didele pagarba ir dėkingumu jos buvę mokiniai, dabar suaugę kaimynai lankė seselę Agnietę iki paskutiniųjų

Pasigamininkime pačios

Kepti obuoliai su vaniliniu padažu

4 obuoliai, 50 g cukraus, cinamono.

Padazui: 1 stiklinė pieno, 2 tryniai, 50 g cukraus, vanilinio cukraus.

Obuoliai nulupami, siauru peiliu atsargiai išimami skėl-lizdžiai. Tuštuma užpildoma kapotu obuoliu, sumaišytu su cukrumi ir cinamonu. Paruošti obuoliai sudedami į skardą ant pergamentinio popieriaus, iške-pami ir atšaldomi. Sudėti į lėkš-tę jie užpilami padažu.

Padazui tryniai ištrinami su cukrumi, užplikomi verdančiu pienu ir maišant pakaitinama, kol padažas pradės tirštėti. Tada suberiamas vanilinis cukrus.

Grietinė (grietinės) kremas

400 g grietinės arba grie-tinės (30% riebumo), 100 g cuk-raus pudros, vanilinio cukraus, 100 g uogienės.

Grietinė ar grietinė turi būti šviežia ir gerai atšaldyta. Molin-iam dubenyje (arba mikseriu) ji plakama, kol pasidarė putos. Tada suberiamas cukrus ir va-nilinis cukrus arba įlašinama po-ra lašų prieskonių, išmaišoma ir atšaldoma. Po to kremas sukre-čiamas į lėkštę kūgiu arba iš-dėliojamas į mažus indelius. Puošiamie uogiene arba vaisiais iš kompoto.

Į išplaktą kremą galima pridė-ti šviežių braškių arba aviečių. Atšaldytas kremas patiekiamas nedelsiant.

Niekutis

3/4 l pieno, 75 g cukraus, va-nilinio cukraus, 2 kiaušiniai.

Baltymai (jų gali būti ir dau-giau) išplakami iki standžių putų (palenkus indą, baltymai iš jo turi nekristi). Tada po šaukštą jie leidžiami į verdantį pieną. Apvirinus vieną pusę, apverčia-ma ir išverdama antroji pusė. Kiaurasamčiu išgriebiama ir lėkštę. Pienas vėl užvirinamas ir juo užpilami su cukrumi iš-trinti tryniai, išmaišoma ir pa-kaitinama, kol pradės šiek tiek tirštėti. Tada suberiamas vanili-nis cukrus, atšaldoma ir supila-ma į gražų stiklinį dubenį. Sude-dami išvirti baltymai. Galima niekuti patiekti ir atskiruose in-deliuose.

jos gyvenimo dienų.

Iš seselės giminių Lietuvoje liko jos sesers sūnus ir duktė su šeimomis.

Seselės Agnietės laidotuvės vyko vienuolyno koplyčioje ir Bedfordo parapijos bažnyčioje, kur mišias aukėjo vietos bene-diktinų abatas Matthew K. Leavy, OSB, su keturiomis kuniga-is vienuoliais. Seselė Agnietė palaidota Lietuvoje.

K. Daugėla

VALSTYBĖS ŠVENTĖ MINDAUGO KARŪNAVIMO PROGA

(atkelta iš 2 psl.)

išorinius pavojus. Po Sovietų Sąjungos sugriuvimo Rusija yra visokeriopai nusilpusi. Jos pa-jėgumui nepadėjo nei karas Af-ganistane, nei karo pralaimėji-mas Čėčėnijoje. Be to, Rusija nusiaubta ir toliau siaubiamasavos t. v. mafijos, kuri išsivystė iš sovietinės nomenklatūros. Nors Vakarai, įskaitant ir Jung-tines Amerikos Valstijas, nepa-rodą jokio nugarkaulio tarp-tautinėje politikoje, visgi reikia pripažinti, kad JAV-jos išliko vienintele supervalstybe pasaulyje. Savo ruožtu NATO, remia-ma JAV-jų, yra pranašesnė už Rusijos karines jėgas. Tad gali-ma būtų tikėtis, kad Lietuva ir kitos Baltijos valstybės nebus Rusijos vėl okupuotos. Bet yra ir kiti išorės pavojai. Štai Gudijoje (Bielarusijoje) viešpatuoja koks tai keistuolis diktatorius, save vadinantis prezidentu. Kaip gerai žinome, jis labai neseniai nusprendė, kad svetimų kraštų ambasadų miesto dalį būtų pa-togu prisijungti prie prezidento miesto dalies. Padaręs šį keis-toką sprendimą, jis nesivaržy-damas ėmėsi vykdyti, nekreip-damas dėmesio į visus diplo-matų protestus bei didžiųjų val-s tybių ambasadorių atšaukimus - stipriausius taikingus diploma-tinius protestus.

Dažnai išgirstame teiginį, kad Lietuva su niekuo nebus pajėgi kariauti. "Nebent su Latvija", sa-ko karinių pajėgų kritikai. Bet tai labai trumparegiška galvose-na. Pirmiausia, nereikia užmirš-ti, kad kaimyninėje Gudijoje ga-li bet kuriuo laiku įvykti visiška suirutė ar net civilinis karas. Ir vienu, ir antru atveju yra pavo-jus, kad Gudijos karinės pajė-gos, gal net remiamos kai kurių Rusijos jėgų, bandytų įsiveržti į Lietuvą. Jei Lietuvos gynyba bū-tų silpna, tai tokios jėgos mielai okupuotų Lietuvą ir prisijungtų ją prie Gudijos ar kitos kokios nors sąjungos.

Gynybinių pajėgų reikalin-gumą gana gerai nusakė Lietu-vos užsienio reikalų ministras A. Saudargas. Tinkamos gynybos pajėgos padaro mažesnio kraš-to užgrobinimą brangiu žingsniu. Jei tokio potencialaus užgro-bimo kaina yra per aukšta, užpuolikas tokio žingsnio atsi-sakys. Tad Lietuvos gynybinis pajėgumas yra pirmieji svar-bos. Jis gali būti nesvarbus tik tiems žmonėms, kuriems nes-varbi ir Lietuvos Nepriklausomybė, ne tik nesvarbi, bet ir iš-vis nepageidautina.

Be to, Lietuvos gynybinės pa-jėgos labai svarbios Lietuvos siekiui įsijungti į NATO sąjun-gininkus. Sąmoningai sakau "įsijungti", o ne prašyti, kad NATO apgintų. NATO iš esmės yra karinės gynybos sąjunga, gi į sąjungą norima priimti tik pa-jėgius narius, kurie kolektyviai galėtų apginti visus jos narius. Lietuva, pavojaus atveju, galėtų turėti karinės pajėgos apie 300,000 žmonių. Jei jie būtų tinkamai paruošti, tinkamai gin-kluoti, aukštos moralės ir vado-vautųsi stipriais patriotiniais jausmais, tai galėtų būti ir kam nors rimtas priešas, ir kitiems geras sąjungininkas. Tokios pa-ruošties pasiekti nėra lengva, bet nėra ir neįmanoma. Reikia tik tikrai norėti. Ginkluotė, nors gal ne pačią moderniškiausią, bet visgi pakankamai efektingą, padėtų išgyti, o gal net ir do-vanotų geranoriškai nusiteikę kraštai. Reikia tik jiems įrodyti, kad Lietuva yra tinkama poten-ciali sąjungininkė. Dabartinis Lietuvos prezidentas yra Ameri-kos lietuvis. Pirmą kartą Euro-pos istorijoje Amerikos nuola-tinis gyventojas pasidarė Euro-

pos valstybės vadovu. Jei jis pasižymės ne medalių dali-nimu, o politiniu sumanumu, tai turėtų duoti įnašą į Lietuvos ge-rą įvaizdį Amerikoje. Krašto ap-saugos viceministru yra Ameri-kos lietuvis, JAV-jų atsargos pulkininkas Jonas Kronkaitis. Kariuomenės generaliniu ins-pektoriumi yra irgi Amerikos lietuvis, JAV-jų marinų atsargos pulkininkas Algimantas Garsys. Tai, be abejo, didelis pliusas, Lietuvai siekiant iesti į NATO sąjungą.

Vidiniai pavojai

Be išorinių pavojų, yra ir vi-diniai. Prie jų priskirtini ir tie sukumai, vykstant karinių pa-jėgų reformą, kuriuos patiria jau minėti Amerikos lietuviai, de-dantys daug pastangų, kad Lie-tuvos karinės pajėgos atitiktų aukščiausius pasaulinius stan-dartus. Nors daug kas Lietuvoje su tam tikra nuostalgija ir gal net tyliu priekaištu mūsų klausia, ar nemanote grįžti į Lietuvą, tie nuolat dabar gyvenantys Lietu-voje iš Amerikos atvykę lietu-viai, einą sunkias ir aukštas pa-reigas, dažnai yra vadinami "už-sieniečiais". Žmonės, palikę pa-togų savo darbu užtarnautą gy-venimą ir ryžęsi tarnauti Lietu-vos labui, nusipelno daugiau, negu būti vadinami užsienie-čiais. Ljūdnas netolerantiškumo pavyzdys. Tiesa, ir man pačiam kadaise panašaus netolerantiš-kumo nestokojo. Prisimena vai-kystė.

Kaimynystėje, Panemunėje, greta Kabailų namo, buvo Ši-mėnų namai. Tai buvo savotiš-ki kaimynai, bet tai labai svar-bu šitoje mano pastaboje apie vaikystę. Jis buvo teisininkas, kurį laiką gyveno Amerikoje. Ten jis vedė Amerikos lietu-vaite, kuri dirbo siuvėja ir padė-jo jam išsimokslinti. Jiedu grįžo Lietuvon ir tapo mūsų kaimy-nais. Beje, grįžo iš Amerikos turbūt prieš man gimstant. Mes, vaikai, šios kaimynės nemėgo-me. Ji buvo uždaro būdo, gi kar-tais per tvorą permesdavo į mū-sų sodą dilgėles ir kitas pikt-žoles. Atsilygindami mes, vai-kai, jai "sugiedodavome" daine-lę: "Konka, amerikonka"... Ma-nytumėi, kad per tuos šešias-dešimt metų tolerantiškumas, ypač užsienio lietuviams, būtų bent šiek tiek pažengęs ir bent jau tie "amerikonai", kurie taip nuoširdžiai sunkiomis sąlygo-mis dirba Lietuvos labui, nebūtų užsieniečiais pravardžiuojami.

Žinoma, į tokį pravardžiavi-mą užsieniečiais, reikia ne-gėdijantis matyti per daug dėmesio. Bet jis simptomiškas kitoms nuotaiko-ms. Lietuvos kariuomenėje dau-guma karininkų yra buvę sovi-etiniai karininkai. Kai kas teigia, kad tai esą nesvarbu, nes ir 1918 metais kariuomenę kūrė ir jai vadovavo lietuviai, buvę Rusi-jos caro armijos karininkais. Bet toks palyginimas yra labai klai-dinantis. Prieš karą besikurian-čioje Lietuvoje tie lietuviai ka-rininkai kovojo už Lietuvos ne-priklausomybę. Gi Rusijoje šei-mininkaujantys bolševikai ji-ems buvo dvigubi priešai: Lie-tuvos priešai ir caro kariuo-menės "baltųjų" karininkų prie-šai.

Dabar padėtis yra visai skir-ti. Tiesa, Rusija neva nusi-kratė komunizmo, bet ji taip pat pasiskelbė Sovietų Sąjungos tarptautinių teisių ir pozicijų paveldėtoja. Rusija yra Jung-tinių Tautų Saugumo Tarybos pilna nare, vietoje buvusios So-vietų Sąjungos. Rusija moka pensijas Sovietų armijoje tarnavusiems karininkams. Rusijos karių uniformose tebeegzistuo-ją sovietiški simboliai, kaip pa-vyzdžiui, raudona, penkiakam-pė žvaigždė ir t. t. Daug buvusių sovietų karininkų su neslepia-ma nostalgija prisimena, kad Sovie-tų Sąjungos karinės pajėgos bu-vo tolygios kitoms supervalsty-bėms. Tad lyginti 1918 metų lie-tuvių, buvusių caro Rusijos ka-rininkų nuostatas su buvusių so-vietų karininkų nuostatomis yra visai netikslu. Taip, kaip lyginti obuolius su bulvėmis.

Nors Lietuvos įstatymai drau-džia karininkams gauti užsienio valstybių algas ar pensijas, nėra abejonės, kad kai kas Lietuvos kariuomenėje tokias pensijas gauna. Visai aišku, kad tokios pajamos iš svetimo krašto ilgai-niui gali pareikalaus ir kuo nors pasitarnauti svetimam kraštui.

Blogiausia tai, kad Lietuvos Karo Akademijoje vyrauja ne-patriotiškos nuotaikos jos vado-vaujančiuose sluoksniuose. Kai kas teigia, kad Akademijoje vy-rauja nostalgija sovietiniams laikams, kad ten trūksta pozity-vaus įvertinimo pokario partizaniniam pasipriešinimui. O ką jau bekalbėti apie pozityvius ir patriotinius aspektus Lietuvos Valstybei, kuri egzistavo prieš antrąjį pasaulinį karą? Tad jaunųjų karininkų paruošimas, bent jau ideologiniu atžvilgiu, yra ištis menkos kokybės.

O ką ir bekalbėti apie korup-ciją ginklų įsigijime, kai ilgame-tis buvęs Krašto apsaugos mi-nistras Audrius Butkevičius, da-bar laukiantis teismo sprendimo Lukiškių kalėjime, sugaunamas su pluoštu amerikietiškos vali-utos banknotų, kurie buvo iš anksto sužymėti saugumo val-dininkų? Nekoki paveldą paliko keturis metus viešpatavusi LDDP valdžia ir daug dar ener-gijos reikės kovojant su korup-cija.

Tad vidinis pavojus irgi yra. Bet reikia tikėtis, kad ta padėtis laikui einant vis keisis į gerąją pusę. Galima viltis, kad visi ka-riai, kurie gauna piniginius mo-kesčius iš Rusijos, tų pinigų sa-vanoriškai atsisakys. Gi jei neat-sisakys, jie bus atitinkamai iš-aiškinti ir patraukti atsakomy-bėn. Reikia viltis, kad ginkluo-tės užsakytojai nesusigundys lengvai prieinamais kyšiais, bet sąžiningai tarnaus Lietuvos inte-resams.

Baigdamas teigiū, kad nors Lietuvoje daug trukūmų, daug ką dar reikia nuveikti, bet jau padarytas didžiulis progresas vi-sose srityse ir tas progresas vyksta ir toliau.

DARBININKO
prenumerata
priimama
Tel. (718) 827-1351

“Naminukė” žemaičiuose — dar populiori

(atkelta iš 5 psl.)

mininkė. Byla perduota Šiaulių rajono policijai. Varnių seniūni-jos Palūkstės kaime rastas bra-voras, kuriame buvo 1600 litų brogos. Pagal rastų naminės deg-tinės gamybos fabrikėlių kiekį šiame pusmetyje pirmavo Vār-nių seniūnija. Joje 5 degtinda-riams iškeltos baudžiamosios bylos. Beje iš 20 bylų 11 nusius-

ta į teismą, nors kelias iki jo il-gas ir problematiškas. Brogos mėginiai laboratoriskai tiriami tik Vilniuje, kur ir nustatoma, kiek iš jos buvo galima "išsunk-ti" "naminukės". Ekspertizės re-zultatų reikia laukti labai ilgai. Be jų neįmanomas ir teismas. Paprasčiau su namine degtine. Jos cheminė sudėtis nustatoma Telšių visuomenės sveikatos centre.

Nemažai bravorų, naminės deg-tinės pardavimo "taškų" polici-jai padeda išaiškinti visuomenė. Pareigūnas V. Akavickis sakė, kad laukiamas dar didesnės gy-ventojų pagalbos bei aktyvumo. Per "baltakę", nesvarbu kokios kilmės, kenčia ne tik geriantys piliečiai, bet ir jų šeimos. Aki-vaizdžiausiai tai jaučiama kai-me. Nors vadinamųjų asocialių šeimų netrūksta ir mieste.

A. + A.
REGINAI BUDRIENAI

mirus, gilių užuojautą reiškiau sūnui ALGIUI ir jo šeimai bei kitiems artimiesiems.

Marijona Dymšaitė-Ogden

DARBININKAS

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuošas (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

A. a. Aušra Dičpini-gaitienė mirė 1997 m. rugpjūčio 6 d. Woodhaven, NY. Šiemet pirmųjų mirties metinių proga mišios už jos vėlę bus aukojamos rugpjūčio 16 d., sekmadienį, 11 val. Apreiškimo par. bažnyčioje Brooklyn, NY. Mišias užprašė vyras Zigmas Dičpini-gaitis ir sūnūs Zigmas ir Paulius su šeimomis. Draugai ir pažįstami prašomi tą dieną velionę prisiminti maldose.

Rugpjūčio 6, mirties sukaktuvių dieną, mišios buvo aukotos Pranciškonų koplyčioje Brooklyne.

Ateitininkų Sendraugių Studijų ir poilsio savaitė bus rugpjūčio 15 - 21 d. Pranciškonų vasarvietėje Kennebunkport, Maine. Literatūros vakaras įvyks rugpjūčio 16 d., sekmadienio vakare. Šioje vasarvietėje yra buvę apie 40 literatūros vakarų, kuriuose dalyvavo eilė rašytojų. Šiame vakare dalyvauja poetas Leonardas Andriekus, OFM, ir rašytojas Paulius Jirkus. Bus prisiminti rašytojai ateitininkai Antanas Maceina-Jasmanas ir kun. Stasys Yla jų gimimo 90-ties metų sukakties proga. Savaitės metu bus ir du koncertai: pianistės Frances Covalesky ir solistės Ginos Čapkauskienės. Savaitės programos organizavimu rūpinasi Juozas Rygelis.

Už a. a. Romualdą Šidlauską mirties metinių proga mišios bus aukojamos Pranciškonų koplyčioje Brooklyn, NY, rugpjūčio 8 d., šeštadienį, 11 val. ryte. Giminės, draugai ir pažįstami prašomi velionį prisiminti maldose.

Leonardo Andriekaus eilėraščius ir biografinius duomenis, įrengtus autorius, vienos valandos programoje transliavo Vilniaus radijas liepos 27 dieną. Programa buvo pakartota po savaitės - rugpjūčio 4 d.

Dr. Alfonsas Stančius, dirbęs Vilniaus Onkologijos centre, su sūnumi Antanu, Vilniaus Jėzuitų gimnazijos moksleivių, atskrido iš Lietuvos ir keletą dienų svečiavosi New Yorke, apžiūrėdami miestą. Buvo apsisistoję Pranciškonų vienuolyne Brooklyne. Liepos 31 d. išskrido į St. Louis, MO, kur gyvena dr. Alfonso tėveliai. Dar aplankys Los Angeles, Dallas, Houston ir Chicagą. Rugpjūčio pabaigoje grįžta į Vilnių. Dr. Alfonso Stančiaus žmona dr. Dalia Marija Stančienė yra "Logos" žurnalo Vilniuje vyr. redaktorė.

DĖKOJAME

Liepos 27 d. gavome laišką ir 50 dol. čekį. Jo ištrauką čia spausdiname:

... Washingtonė vykęs Smithsonian Festivalis, kuriame dalyvavo ir Lietuvos liaudies menininkai, pasisekė labai gerai. **Washingtono Festivalio Organizacinis Komitetas**, surengęs Subatvakarį festivalio metu, turėjo šiek tiek pelno.

Už Jūsų palankų festivalio garšinimą "Darbininko" puslapiuose esame labai dėkingi. Ta proga "Darbininkui" siunčiame 50 dol. auką.

Nuoširdžiai dėkojame rengėjams už paramą "Darbininkui".

Padegta Apreiškimo parapijos klebonija

Š. m. liepos 24 d., penktadienį, apie 5 val. popietį Apreiškimo parapijos kaimynai, pamatę dūmus, rūkstančius iš klebonijos antro aukšto, pašaukė gaisrininkus. Mat tuo metu klebonijoje nebuvo nei klebono kun. V. Palubinsko, nei kun. D. Jenkevičiaus. Gaisras gerokai įsiliepsnojo, kol atvykę gaisrininkai jį užgesino.

Kleboniją padegė Algimantas Endrekus, neseniai atvykęs iš Lietuvos.

Jis nuo birželio 22 d. buvo pakviestas zakristijono pareigoms ir klebonijoje apsigyveno. Klebonas netrukus pastebėjo, kad Endrekus vartoja daug alkoholio, ir jį perspėjo tiek daug negerti.

Kun. V. Palubinskas birželio pabaigoje išvyko trim savaitėm atostogų į Lietuvą. Grįžęs sužinojo, kad Endrekus tas tris savaites dėl gėrimo savo pareigų visai nevykdė. Endrekui buvo pranešta, kad jis atleistas iš zakristijono pareigų, bet klebonas jam leidžias laikinai gyventi klebonijoje, kol susiras kitą darbą ir kitą gyvenvietę. Klebonas, peržiūrėdamas gautus laiškus, rado telefono sąskaitą, kurioje skambinimai į Lietuvą ir Gudiją siekė 960 dol. Tie skambinimai buvo atlikti A. Endrekaus. Klebonas užblokavo telefono linijose ilgų distancijų pasikalbėjimus. Tada Endrekus supykęs iš keršto ir padegė kleboniją.

Gaisrininkai nustatė, kad klebono butas antrame aukšte buvo padegtas trijose vietose.

Gaisras parapijai padarė daug nuostolių, gal 200 ar 300 tūkstančių dol. vertės. Sudegė ir klebono asmeniškas turtas, jo knygų dalis, meno vertybės. Taip pat sudegė ir dalis parapijos pinigų ir čekių, kurie buvo atsiųsti paštu ir gulėjo raštinėje ant stalo. Sudegė metrikų prašymai ir kitokie laiškai. Per stebuklą išsigelbėjo parapijos knygos, metrikai ir parapijiečių adresai.

Sekmadienį, liepos 26 d., po sumos klebonas aprodė susirinkusiems parapijiečiams klebonijoje gaisro padarytą žalą.

Būsimasis parapijos administratorius Msgr. D. Casatto buvo atvykęs dar gaisro metu. Jis pasirūpino klebonijos apdraudos reikalais. Jau šeštadienį diocезijoje atstovas atvyko į parapiją sutvarkyti apdraudos dokumentus. Šeštadienio vakare buvo atvykęs ir vyskupas Daily.

Nuo pirmadienio jau vyksta klebonijos remontas - t. y. valomos patalpos, išnešami apdege daiktai, nuodėguliai. Kun. V. Palubinskas pirmadienį, liepos 27 d., jau sugrįžo gyventi į savo butą.

A. Endrekus tą penktadienį policijos buvo nuvežtas į ligoninę, kur kraujo tyrimas parodė neįtikėtinai didelį alkoholio kiekį. Pasodintas į kalėjimą. Jo ateitis dar neišspręsta. (Ž. a.)

Išėiviai architektai Lietuvos spaudoje

1. Apie Antaną Vytuvį

Rūpinosi Amerikos vyriausybės saugumu branduolinio karo atveju

"Lietuvos aidas" per kelis numerius išspausdino eilę straipsnių, juos pavadinęs "Lietuvių išėivijos architektai". Birželio 13 dienos Nr. 115, ilgame straipsnyje (per 300 eilučių) Aurelija Mituzienė pristato New Yorke, Woodhaveno rajone gyvenantį **architektą Antaną Vytuvį**.

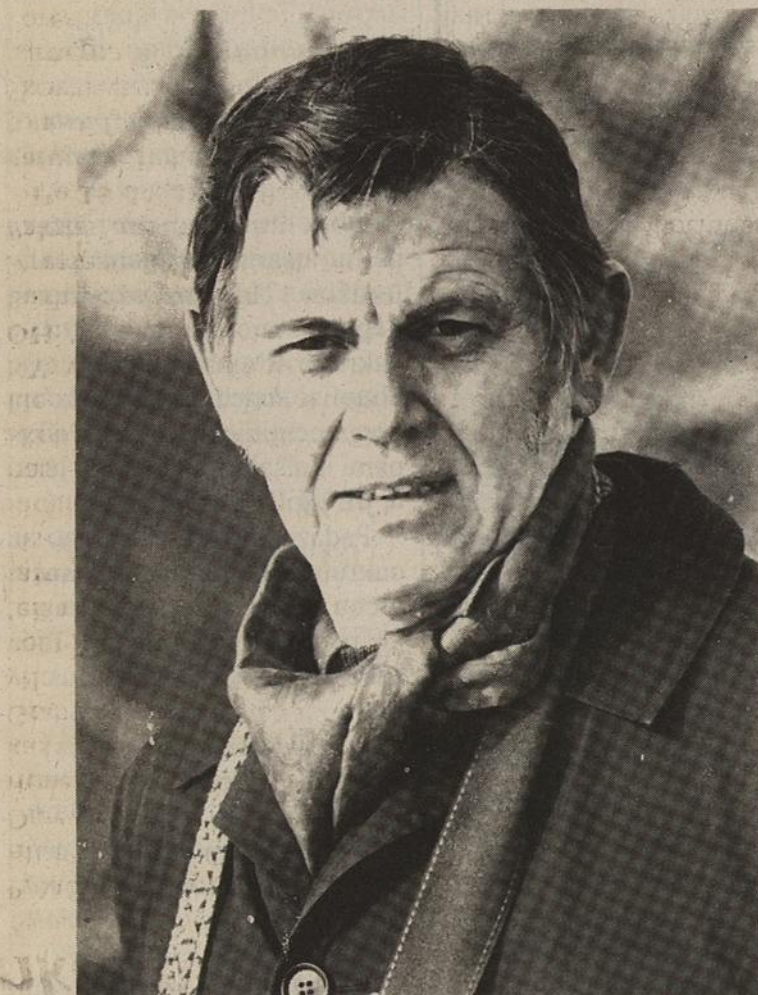
Pačioje straipsnio pradžioje autorė rašo: "Tik nedaugelis žino, kad "Hertz" (automobilių nuomojimo kompanija - P.P.) firmos ženklą autorius - lietuvis architektas Antanas Vytuvis". Tai grynčiausia tiesa, o ir man, neretai su A. Vytuviu susitinkančiam, buvo naujiena. Stebėtis nereikėtų, nes jis savo pasiekimais per daug nesigarsina.

Toliau suteikiama šiek tiek žinių apie jo kilmę ir išėitus mokslus. Gimnaziją baigė Švėkšnoje. Architektūros studijas pradėjęs Vytauto Didžiojo universitete Kaune, jas tęsė Hannoverio universitete Vokietijoje. Studijavo miestų planavimą, pastatų projektavimą, akustiką ir kt. Išėijęs inžinieriaus-architekto diplomą, dalyvavo atnaujinant Sakų muziejų Hannoverio parke ir Eichstaetto Rotušės barokine sale.

A. Vytuvii atvykus į JAV, jam atsivėrė naujos perspektyvos. Čia jo darbų sąrašas - bankai, laboratorijos, ligoninės, pramoniniai pastatai, o ir New Yorko lietuvių kultūros centras "Židinys" - taip pat jo darbas.

Po bendros apžvalgos, straipsnio autorė pokalbį veda klausimų ir atsakymų forma. Antanas Vytuvis pasakoja apie "Židinio" statybą, savo 12 metų darbą stambioje Haines Lundberg & Waehtler bendrovėje New Yorke, kur visi projektuojami objektai buvo chemijos, fizikos mokslinio tyrimo institutai, laboratorijos ir kt. Ypač sudėtinga buvusi laboratorija, kurioje buvo vandenyje išbandomi laivų modeliai. Jam teko projektuoti šios laboratorijos tunelius, įrengimų išdėstymą, interjerą.

1967 m. dirbo didžiulėje Ame-

Architektas Antanas Vituvis

rikos elektros energijos kompanijoje American Electric Power Co. Didžiujosi, pasirūpinęs Amerikos vyriausybės saugumu branduolinio karo atveju. Jam teko projektuoti atominės energijos komisijos pastato dalis, susijusias su Washingtono valdžios apsauga.

Svarūs darbai atlikti projektuojant širdies ir specialių priežiūrų ligonių skyrius sekanciose ligoninėse: Sloan Kettering Memorial, Columbia Presbyterian Center, Roosevelt, New York Hospital ir kt.

Šalia projektavimo darbų jam teko prižiūrėti ir didelių pastatų statybą. Vienas iš tokių buvęs 42 aukštų stiklo ir granito bokštas - kompiuterių gigantams IBM kompanijos centrinė būstinė New Yorke.

Nuo 1975 m. užsiiminėjęs privačia praktika. Projektavęs gyve-

namuosius namus, vidaus įrengimus, administracinių pastatų restauravimą ir kt.

Galiausiai apgailestauja dėl neįgyvendinto stambiausio ir vertingiausio darbo - telekomunikacijos centro "Ecologos", turėjusio iškilti New Yorko centre Manhattane. Šis 52 aukštų pastatas būtų užėmęs visą kvartalą. Jo samata buvo 450 milijonų dolerių. Deja, projektas likęs neįgyvendintas.

Ilgame, visą puslapį užėmusiame straipsnyje, šalia paties architekto Antano Vytuvio fotografijos, yra ir Kultūros Židinio, jame esančios bibliotekos vidaus, "Hertz" firmos ženklą ir telekomunikacijos centro "Ecologos" projekto nuotraukos.

P. Palys

Sekančiame "Darbininko" numeryje - apie Joną Kestutį Čerkeliūną.

Darbininkui paremti aukojo:

DARBININKO skaitytojai, atsiuntę prenumeratą, prisidėję aukomis laikraščiai stiprinti ir atsilyginti už įvairius patarnavimus ar metinį kalendorių:

Po 40 dol.: Elona ir Juozas Vaisnys, North Haven, CT; A. V. Staknis, Stuart, FL; S. L. Anuzis, Lansing, MI; Mr. & Mrs. A. Gražulis, Clifton, NJ; Valerija Dlungauskas, Crowley, TX.

Po 30 dol.: J. Vaitkus, Waterbury, CT; E. Katilius, Chicago, IL; Roma Kallard, NYC, NY; F. Mockevicius, Rochester, NY.

Po 25 dol.: Ant. Aidukas, Largo, FL; Marija Bajorunas, Pompano Beach, FL; Danutė Wolsenko, Brookline, MA; Rev. Petras Burkauskas, Philadelphia, PA.

Po 20 dol.: Mrs. P. Dumas, Hamilton, Ont., Canada; Nijolė Levenson, Dauphin Island, AL; Stan Aizinas, Foster City, CA; Vl. Petkevicius, Bantam, CT; B. B. Kondratas, Quaker Hills, CT; J. Rygelis, Thompson, CT; Kazimiera Kulisauskas, Waterbury, CT; Kun. P. P. Sabulis, Waterbury, CT; Pr. Baltakis, Lake Worth, FL; A. Samušis, Pembroke Pines, FL; St. Bakutis, St. Petersburg, FL; J. Bliznikas, Spring Hill, FL; Laimutė Tornau, Chicago, IL; Kun. I. Urbonas, Lemont, IL; Jurate Litchfield, Kennebunkport, ME; Vyt. Eringis, Baltimore, MD; Maria Vidunas, Auburn, MA; M. Manomaitis, Boston, MA; Radas Aleksonis, N. Falmouth, MA; P.

P. Molis, Shrewsbury, MA; Veronika Misiunas, Clark, NJ; Maria Darey, Colonia, NJ; Kazys Kaspariunas, Elizabeth, NJ; W. Barkauskas, Point Pleasant, NJ; J. J. Grabyas, Amsterdam, NY; K. Norvila, Brooklyn, NY; Edith Pavelites, Brooklyn, NY; Ant. Saiteika, Brooklyn, NY; A. L. Jasaitis, Forest Hills, NY; A. C. Lingis, Great Neck, NY; K. Dvorak, Richmond Hill, NY; P. Matekunas, Richmond Hill, NY; Edv. Skobeika, Richmond Hill, NY; Eleonora Liobe, Woodhaven, NY; Valerija Masilionis, Dayton, OH; V. Silenas, Euclid, OH; Alb. Burba, Philadelphia, PA; Bronė Stravinskis, Fairfax, VA; Dr. M. Pakstys, Sterling, VA.

Po 15 dol.: L. A. Balsys, Nautagut, CT; J. Ruškys, Newington, CT; Nijolė Kleinschmidt, Skowhegan, ME; Alg. Gudaitis, Clinton, NJ; Jolita L. Gudaitis, Forest Hills, NY.

Po 10 dol.: Jean Laude, Hot Springs National Park, AR; K. Januta, Los Angeles, CA; Patricia Stukan, San Jose, CA; L. Tomkus, West Hills, CA; Terry Strimaitis, Hamden, CT; Aušra R. Sarpalius, Hartford, CT; J. Tamasauskas, Putnam, CT; F. Rajekas, Waterford, CT; Ant. Marcinonis, Ocala, FL; Ad. Deikis, Palm Beach, FL; L. Bliskis, St. Pete Beach, FL; Elena Okas, Baltimore, MD; J. Ensins, Canton, MA; A. L. Zenkus, Webster, CT; J. Dionas,

Westfield, MA; J. Chapulis, Bricktown, NJ; A. Jarmas, Clark, NJ; A. Grajauskas, Cliffside Park, NJ; J. Kasauskas, Linden, NJ; St. A. Stoncius, Nashua, NJ; Ed. Ziausys, Amsterdam, NY; Liucija Janauskaitė, Brooklyn, NY; Anna Baksys, Calverton, NY; F. Kubilius, Poughkeepsie, NY; Vitalija Šližienė, Woodhaven, NY; Ant. Abramavicius, Yonkers, NY; Vl. Palubinskas, Cleveland, OH; Al Cepulis, Philadelphia, PA; Mary Staniskis, Upper Darby, PA; Ann Drogelis, Brentwood, TN; J. Stanaitis, Houston, TX.

Po 5 dol.: A. Mockus, Newington, CT; D. L. Grajauskas, Simsbury, CT; A. Grabauskas, St. Pete Beach, FL; F. Bociunas, Sunny Hills, FL; J. Tamas, Tequesta, FL; Antanina Liutkevicius, Norwood, MA; Regina Alkevicius, Lincoln Pk, MI; Stefaniya Ramanauskas, Kearny, NJ; R. Kisielius, Somerville, NJ; Helen P. Johnson, Richmond Hill, NY; Ieva Jankus, Woodhaven, NY; V. Morkunas, Woodhaven, NY; Jonė Rimkutė, Kearny, NJ.

Kiekviena auka yra didelė pagalba DARBININKUI. Laikraščio ateitis, tuo pačiu ir lietuvių išėivijoje priklauso nuo aukotojų dosnumo. Vien iš prenumeratos nebūtų galima išsilaikyti.

Nuoširdžiai dėkojame.

Darbininko administracija

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Studentės, norinčios geromis sąlygomis dirbti per vasarą ir gauti patirties slaugant ligonius, gali kreiptis į Matulaičio slaugos namus, Putnam, CT, telefonu: (860) 928-5294. (sk.)

Čia galėjo būti Jūsų skelbimas. Skambinkite "Darbininko" administracijai tel. (718) 827-1351.

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštu nuo 1998.06.01 jo siuntimo kainą pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol.; Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aidas" igaliotiniui JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

St. Ambrose parapija, Crest Hill, IL, per kun. Joseph Kilas - 565 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers 361 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvs patalpose **rugpjūčio 29 d.**, šeštadienį, nuo 12 iki 4 val. popiet. Žiūr. skelbimą 6-tame puslapyje.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) **849-2260**. Jis pagal susitarimą paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **rugpjūčio 15 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite **tel. (914) 258-5133**.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami **doleriais** per 2 - 5 dienas. **TRANSPAK, 4545 W. 63rd St. Chicago, IL 60629 tel. (773) 838-1050.**